

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної
привабливості

*(на матеріалах Асоціація «Український національний комітет Міжнародної
Торгової Палати (ICC Ukraine)» м. Київ)*

Студента 2 курсу, 1м групи,
спеціальності 051

«Економіка» спеціалізації
«Міжнародна економіка»

Страхицького Святослава
Валерійовича

підпис

Науковий керівник науковий
доктор економічних наук,
професор

Корж Марина
Володимирівна

підпис

Гарант освітньої програми
«Міжнародна економіка»,
кандидат економічних
наук, професор

Кудирко Людмила
Петрівна

підпис

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ КРАЇНИ У ВИМІРІ ЇЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ	6
1.1. Сутність та підходи до визначення інвестиційної привабливості країни і її вплив на створення іміджу країни.....	6
1.2. Принципи та вимоги до оцінювання інвестиційної привабливості країни.....	12
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЇЇ МІЖНАРОДНИЙ ІМІДЖ	20
2.1. Аналіз факторів залучення інвестицій в економіку України.....	20
2.2. Порівняльний аналіз динаміки інвестиційних процесів України.....	29
Висновки до розділу 2.....	38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ	40
3.1. Проблеми та перспективи залучення прямих іноземних інвестицій в Україну.....	40
3.2. Рекомендації щодо покращення інвестиційного клімату України.....	44
Висновки до розділу 3.....	49
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Дослідження досвіду розвитку національних економік провідних країн світу, а також економічної сутності категорії «інвестиції» дають змогу дійти висновку, що інвестиції, в тому числі іноземні, є одним з провідних чинників економічного розвитку країни, який зумовлює його високі темпи.

Слід звернути увагу, що за умов масштабного, глибокого характеру іноземних інвестицій, є можливість залучити до інвестиційного процесу потужні закордонні джерела капіталу, що здатні впливати не лише на ефективність діяльності окремих підприємств галузей національної економіки і території держави в цілому.

Сукупність політичних, економічних, соціальних та юридичних умов, що формують інвестиційний клімат держави, впливають на активність надходження капіталу, в тому числі з-за кордону. Підвищення ділової активності та інтересу бізнесу до реалізації ефективних інноваційних проектів, освоєння ресурсного потенціалу, а також створення нових робочих місць в значному ступені залежить від позитивного іміджу країни.

Слід зазначити, що імідж країни в сучасному суспільстві відіграє значну роль, перетворюючись на один з основних ресурсів, який визначає перспективи його розвитку та можливість залучення іноземних інвестицій. Це обумовлює актуальність теми даної кваліфікаційної роботи.

Аналіз рівня розробленості теми. Значний внесок у дослідження і розроблення питань, пов'язаних із формуванням іміджу країни (території), зробили такі вчені: Н. Могильна, В. Омеляненко, В. Садовий [8], А. Панкрухін [11], В. Марпін [19]. Питанням, пов'язаним з дослідження інвестиційних процесів присвячені праці С. Максименко, А. Асаул [2], Н. Макарий [18], О. Іщук, В. Кулініч [12], В. Кирик [14].

Однак з розвитком процесів транснаціоналізації та глобалізації, одним з проявів яких є переміщення капіталів між різними рівнями світогосподарської системи, дане питання потребує додаткового опрацювання.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад формування інвестиційної привабливості країни та визначення основних напрямів її підвищення для забезпечення сталого розвитку міжнародного іміджу України.

Завданням роботи є дослідження формування позитивного міжнародного іміджу України у розрізі її інвестиційної привабливості; дослідження існуючих теоретичних підходів до розуміння поняття «інвестиційна привабливість країни» та «інвестиційний імідж країни»; – систематизація існуючих методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості країни»; визначення та узагальнення найбільш поширених показників оцінки інвестиційної привабливості країни.

Об'єктом дослідження є процес формування привабливого інвестиційного клімату країни для забезпечення її позитивного міжнародного іміджу.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади формування міжнародного іміджу України у вимірі її інвестиційної привабливості.

Методи дослідження. У вирішенні поставлених завдань була використана система сучасних загальнонаукових методів: класифікації – при систематизації видів інвестиції; економіко-математичного, статистичного та порівняльного аналізу – при оцінюванні інвестиційної привабливості України; рейтингового – при оцінюванні міжнародного іміджу і інвестиційної привабливості України; графічного – при для наочної ілюстрації результатів кваліфікаційної роботи.

Науково-практична новизна отриманих результатів полягає в поглибленні теоретико-методичних засад і розробці практичних рекомендацій щодо покращення інвестиційної привабливості України і формування її позитивного міжнародного іміджу.

Інформація про апробацію результатів дослідження За результатами дослідження було підготовлено статтю на тему «Сучасний стан та перспективи розвитку транспортно-логістичної системи України», опубліковану в збірнику наукових статей студентів денної форми навчання «Світова економіка. World Economy. Збірник наукових статей» Київ. нац. торг.-екон ун-т, 2020. Ч. 1. – С.87-94

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із змісту, вступу, трьох розділів (кожен, з яких

містить по два підрозділи і висновків до них), висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Обсяг випускної кваліфікаційної роботи становить 50 сторінок, а також 13 сторінок додатків, перелік використаних джерел включає 52 найменувань. Основний зміст випускної кваліфікаційної роботи містить 7 таблиць, 5 рисунків та 1 формулу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ КРАЇНИ У ВИМІРІ ЇЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

1.1. Сутність та підходи до визначення інвестиційної привабливості країни і її вплив на створення іміджу країни.

В усі часи кожна держава турбується про формування власного позитивного іміджу, оскільки цілеспрямована політика його формування сприяє захисту національних інтересів, досягненню зовнішньополітичних цілей і створенню атмосфери підтримки світовою спільнотою її кроків на міжнародній арені.

Сьогодні, в епоху інформаційної прозорості, якщо держава не забезпечує комунікаційну відкритість, не ставить пріоритетом повагу основних прав і свобод людини, свободу політичних виборів і свободу слова засобів масової інформації, неможливо досягти позитивного іміджу демократичної держави в міжнародній спільноті. Від того, як сприймається країна світовою спільнотою, залежить її місце і значимість у системі міжнародних відносин, її можливості у вирішенні конкурентних завдань, її інвестиційна привабливість, розширення можливостей для економічного розвитку та партнерства, ділового співробітництва, туризму тощо. Від іміджу держави залежить успішність проведення зовнішньої політики країни, розвиток торгово-економічних відносин з іншими державами, залучення інвестицій в економіку країни та серйозних економічних проєктів.

Міжнародний імідж будь-якої держави свідчить про її політичну та економічну значимість, процвітання та високий рівень культурного розвитку і є показником авторитетності та успішності дій тої чи іншої країни на світовій арені[7].

Нині ж, як вважають закордонні експерти, Україна взагалі не має ніякого іміджу: через загальну непоінформованість або необізнаність, а також неспроможність вигідно представити себе в очах міжнародного співтовариства. Сьогодні питання іміджу країни є не лише політичним питанням. Це питання національної безпеки, питання економічного розвитку, питання здійснення

демократичних перетворень. Від того, яким є міжнародний авторитет країни, залежить і залучення до неї іноземних інвестицій. [17, с. 106].

З цього можна зробити наступний висновок: від того, наскільки країна є інвестиційно привабливою для закордонних інвесторів, залежить її місце на світовій арені, тобто її міжнародний імідж.

Хоча інвестиціям та інвестиційній привабливості за останні роки приділяється багато уваги, проте існує багато напрямків, які потребують подальшого вивчення. На сьогодні не існує єдиного визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість країни». Тому необхідно детальніше дослідити дану категорію. Для поглибленого вивчення поняття «інвестиційна привабливість країни» проведемо аналіз наступних категорій: «інвестиційний клімат», «інвестиційна активність країни» та «інвестиційна діяльність країни», визначимо взаємозв'язок між ними[45].

Інвестиційний клімат – це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту або іншу господарську систему (економіку країни, регіону, корпорації)[10, с. 424].

Оцінка інвестиційного клімату передбачає врахування:

1) економічних умов (стану макроекономічного середовища, динаміки ВВП, національного доходу, обсягів виробництва продукції, інфляції, рівня високотехнологічних виробництв, положення на ринку праці, ситуації в грошово-кредитній, фінансовій, податковій, валютній системах тощо.);

2) державної інвестиційної політики (ступеня державної підтримки іноземних інвестицій, можливість націоналізації іноземного майна, участі в міжнародних договорах, дотримання угод, послідовності політичної влади, стійкості державних інститутів і ефективності їх діяльності тощо);

3) нормативно-правової бази інвестиційної діяльності (статусу регламентуючих документів та порядку їх коригування, параметрів введення і виведення інвестицій з країни, податкового, валютного та митного режиму, порядку створення, реєстрації, діяльності, звітності і ліквідації фірм, заходів

регулювання та контролю над їх діяльністю, врегулювання суперечливих моментів);

4) інформаційного, статистичного матеріалу про стан різних факторів, що визначають інвестиційний клімат.

По відношенню до територіальних економічних систем, поняття «інвестиційний клімат» застосовується поряд з категорією «інвестиційна привабливість». Ці поняття подібні, оскільки вони враховують максимальну кількість факторів, що впливають на процес прийняття інвестиційних рішень та подальшу реалізацію інвестиційних проектів [21, с. 26-28].

Взаємозв'язок між даними категоріями інвестиційної діяльності, на нашу думку, може бути представлена у вигляді схеми, поданої на рис. 1.1.

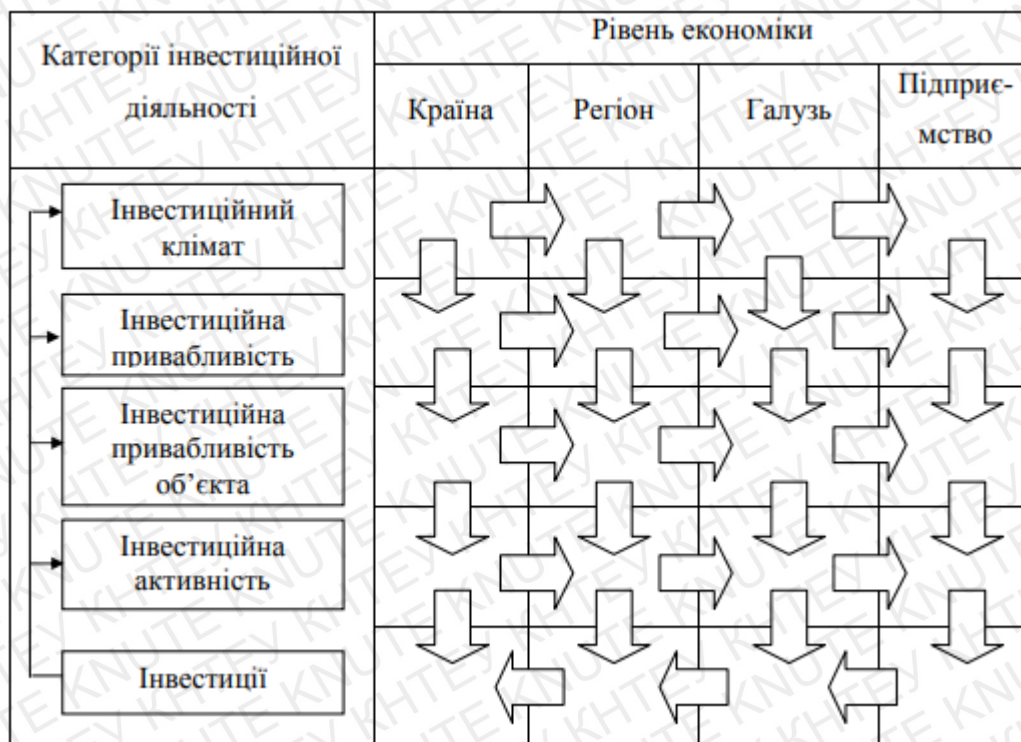

Рис. 1.1 Взаємозв'язок категорій інвестиційної діяльності [47]

В результаті можна зробити висновок, що:

- 1) кожен рівень економіки, маючи свій інвестиційний клімат, чинить взаємний вплив на інвестиційний клімат один одного;
- 2) кожен структурний рівень економіки (країна, регіон, галузь, підприємство) має свій набір показників, що визначають умови формування інвестиційного клімату;

3) інвестиційний клімат країни не є сукупністю інвестиційних кліматів галузей, а інвестиційний клімат галузей і сфер економіки не є сукупністю інвестиційного клімату підприємств, що входять до їх складу.

Відмітна особливість категорії «інвестиційна привабливість» полягає в тому, що вона містить суб'єктивну оцінку потенційним інвестором умов інвестиційного клімату. У свою чергу, інвестиційна активність є матеріалізацією інвестиційних рішень інвесторів як результат їх суб'єктивної оцінки привабливості умов інвестиційного клімату на різних рівнях [31, с.76].

Отже, інвестиційний клімат (країни, регіону, галузі, підприємства) є поєднанням інвестиційної привабливості і інвестиційної активності, яке формує попит на інвестиції в цілому.

Слід відмітити, що між інвестиційною привабливістю та інвестиційною активністю існує причинно-наслідковий зв'язок — інвестиційна привабливість є узагальненою факторіальною ознакою (незалежною змінною — X), а інвестиційна активність — результативною ознакою (залежна змінна — Y). Відповідно, можуть бути встановлені тип і параметри цієї об'єктивно існуючої залежності, що виражаються функцією $Y = f(X)$ [25, с. 62].

В свою чергу, інвестиційну привабливість можна визначити як взаємозв'язок інвестиційного потенціалу (як сукупність інвестиційних ресурсів, складових тієї частини накопиченого капіталу, яка представлена на інвестиційному ринку у формі потенційного інвестиційного попиту, що має можливість перетворитися на реальний інвестиційний попит і забезпечує задоволення матеріальних, фінансових та інтелектуальних потреб відтворення капіталу) з сумою об'єктивних передумов для інвестиції і інвестиційного ризику (сукупність чинників, під впливом яких складається вірогідність виникнення непередбачених фінансових втрат в умовах невизначеності результатів інвестиційної діяльності або вірогідність повного або часткового недосягнення результатів здійснення інвестицій) [28, с. 191].

Незважаючи на значну поширеність категорії «інвестиційна привабливість країни» у теорії та практиці, її трактування характеризуються значною різноманітністю. Така неоднозначність та багатовекторність зумовлює відмінне

сприйняття та розуміння змістового наповнення інвестиційної привабливості країни, що надалі може сприяти викривленню реального стану у цій сфері, маніпулюванню думкою зацікавлених інвесторів. У межах діагностики інвестиційної привабливості країни виникає необхідність чітко окреслити напрями оцінювання, що впливає із змістового трактування цієї категорії [24, с. 4].

За аналізом літературних джерел була побудована таблиця 1.1, де надано тлумачення поняття інвестиційної привабливості.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття інвестиційної привабливості

Підходи (вчені)	Сутність поняття
Н. Макарій	– справедлива кількісна і якісна характеристика зовнішнього і внутрішнього середовища об'єкта потенційно можливого інвестування [18, с.52].
В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда, Ю.М. Великий, К. П. Покатаєва	– інтегральна характеристика доцільності вкладення капіталу в потенційні об'єкти інвестування з огляду на їх інвестиційний потенціал та пов'язані з цим процесом специфічні (мікроекономічні) й неспецифічні (макроекономічні) інвестиційні ризики, які, власне, і є головними складовими розглядуваної категорії [22, с. 265].
Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов	– сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і мікрорівнях [6, с. 23-24].
Н.А. Коренєва, М. П. Бутко, С.С. Герасименко, О.О. Мельник, О.В. Носова	– сукупність об'єктивних можливостей і обмежень, що обумовлюють привабливість середовища і впливають на інтенсивність інвестування з використанням існуючих умов та передумов [15, с.56]

Продовження таблиці 1.1

Підходи (вчені)	Сутність поняття
А. Асаул	– становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [2, с. 53].
М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко	– відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій; рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного регіону; становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [6, с. 30-31].
М. Крейніна	– відповідь на питання про доцільність вкладення коштів у конкретний об'єкт [26, с. 9].
С. Максименко	– сукупність різноманітних об'єктивних ознак, засобів, можливостей та обмежень, які обумовлюють інтенсивність залучення інвестицій в основний капітал просторової системи [13, с.18].
С. О. Іщук, Т. В. Кулініч	– інтегральний показник, що об'єднує систему формальних і неформальних критеріїв, за якими визначається доцільність вкладення капіталу в потенційний об'єкт інвестування; сукупність певних параметрів та характеристик, притаманних цьому регіону, які дозволяють йому залучати необхідний обсяг капіталу на взаємовигідних з інвесторами умовах [12, с. 71].
І. О. Амплєєва	– інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позиції ефективності інвестиційної діяльності в них [1, с. 12].

Продовження таблиці 1.1

Підходи (вчені)	Сутність поняття
Л. В. Кирик	– характеристика доцільності щодо інвестування у нього в термінах здійснення інвестиційної діяльності з максимальним ефектом за мінімальних витрат; – характеристика окремих регіонів країни з позиції здійснення у них інвестиційної діяльності [14, с. 105-106].

Джерело: розроблено автором

З результатів аналізу підходів можна виділити три напрямки в тлумаченні категорії «інвестиційна привабливість»:

- 1) на основі цілей інвестора;
- 2) на основі сукупності різних факторів;
- 3) на основі співвідношення дохідності та ризику.

Слід зазначити також, що досить часто поняття «інвестиційна привабливість» в економічній літературі використовується для оцінки доцільності здійснення інвестицій в той чи інший проект, вибору альтернативних варіантів здійснення і визначення ефективності розміщення ресурсів[26].

При цьому інвестиційна привабливість характеризується, з одного боку, економічної або комерційної ефективністю інвестування в той чи інший об'єкт, який реалізує певний інвестиційний проект, з інший, - можливістю і доцільністю вкладення коштів, з точки зору соціально-економічного розвитку території [27].

Аналіз попередніх точок зору дозволяє зробити висновок про те, що відмінність внутрішнього змісту поняття інвестиційної привабливості пов'язано з тим, що не враховується оцінний аспект, що передбачає визначення складових інвестиційно-привабливих елементів у вигляді конкретних показників.

1.2. Принципи та вимоги до оцінювання інвестиційної привабливості країни.

Економічні системи функціонують в жорстких умовах конкуренції за розміщенням інвестицій, фінансових вливань, як з боку внутрішніх так і зовнішніх інвесторів. Територія країни стає специфічним товаром, а її економічний потенціал

- об'єктом інвестування. Об'єктивна оцінка інвестиційної привабливості країни становить значний інтерес для інвесторів і є досить складним завданням оптимізації економічного розвитку з огляду на різноманіття зовнішніх і внутрішніх факторів, що на його вплив. Все це припускає порівняння витрат і результатів господарювання [3, с.17-20].

Інвестиції у країну - це частина ресурсів країни, які свідомо вилучаються з споживання і вкладаються в розширення або модернізацію виробництва (нові технології, обладнання, методи організації господарської діяльності тощо) в розрахунку на отримання прибутку в майбутньому [23, с. 4].

Інвестиційна політика держави - це сукупність дій економічних агентів щодо забезпечення умов простого і розширеного відтворення капітальних ресурсів в країні.

Принципами формування обґрунтованої інвестиційної політики є:

- ефективність, оскільки направляються в економіку країни інвестиції повинні приносити достатній прибуток в умовах, що обмежуються цілями кожного конкретного проекту і періодом його реалізації, а також залучаються під нього ресурсами;

- досягнення структурної рівноваги, що забезпечує збалансований розвиток країни і галузей у ній;

- цілеспрямованість, обумовлена обмеженістю інвестиційних ресурсів і можливістю реалізації кінцевого числа проектів;

- загальнонаціональна значимість, що припускає реалізацію в процесі інвестування тієї чи іншої національної ідеології і загальнодержавних інтересів, що можливо лише в умовах формування такого підходу з боку державних органів влади країни.

Створення максимально сприятливих умов для початку і розвитку бізнесу та інвестування, підвищення конкурентоспроможності країни є одним із головних завдань державної економічної політики [4, с.139].

Будь-яке інвестиційне рішення приймається на підставі аналізу прибутковості: рентабельність інвестицій має бути вище вкладеного капіталу.

Такий аналіз бере місце на мікрорівні; інвестор аналізує портфель цінні папери, які будуть вигіднішими. На макрорівні той самий інвестор оцінює інвестиційну ситуацію в країні, і в цьому випадку ми покладаємось на таких експертів, як World Bank Group, Standard & Poor's Rating та Moody's Investors Services. Привабливість економіки країни для інвесторів може базуватися на рентабельності інвестицій певного сектору економіка. За допомогою такого аналізу інвесторам легше зрозуміти фінансову перспективу кожної економіки [9, с. 133].

Методи оцінки будь-якого інвестиційного портфеля можна розділити на три основні групи: статистичний підхід, метод експертних оцінок та рейтинговий підхід.

Статистичний підхід використовує статистичні показники, що засновані на достовірних даних.

Відповідно до методу експертної оцінки, аналітик визначає найважливіші на його думку показники та досліджує їх у динаміці, на основі яких формує висновки. Цей метод адаптується до потреб конкретних інвесторів та поглиблює аналіз продуктивності певних галузей. Однак таке дослідження є суб'єктивним, і висновки значною мірою залежать від позиції експерта [20, с. 406].

Існує два рейтингових підходи: рейтингово-аналітичний та рейтинговий підхід, заснований на опитуваннях. Перший метод аналізує наявні показники та їх групування. Цим методом легко використовувати та інтерпретувати дані. Недоліком є складність у виборі правильної методології розрахунку показників. Другий метод передбачає опитування експертів регіону, в результаті чого складається загальний рейтинг [16, с. 56-62].

Поєднуючи ці три методи, проводиться аналіз макрорівня країни. Основні показники можна розділити на три групи: загальні, макроекономічні та показники оцінки інвестиційного ринку. Загальні показники включають дані про конкурентоспроможність держави, рейтинг на міжнародному інвестиційному ринку. Існує 40 макроекономічних показників, які включають ВВП, державний борг, експорт і імпорт товарів та послуг.

Існує кілька міжнародних показників, що оцінюють продуктивність країн. Ми проаналізуємо деякі з них, а саме: the International Country Risk Guide (ICRG), the International Business Compass (IBC) та the Global Competitiveness Index (GCI).

У додатку А наведено: показники оцінки ризику ICRG для 140 країн. Ця модель базується на оцінках трьох складові ризику країни: політичний (12 змінних), фінансовий (5 змінних) та економічний (5 змінних) ризиків. Політичний компонент займає половину оцінки. Цей рейтинг включає такі показники, як політична імперіалізація і релігійна та етнічна напруженість. Також розглядаються зовнішні та внутрішні конфлікти. Основними економічними показниками є ВВП на душу населення, зростання реального ВВП, інфляція, сальдо бюджету, поточний рахунок та зовнішній борг[30].

BDO є індексом, що щорічно оновлюється. Він вимірює рівень продуктивності для компаній зі всього світу. Дослідження публікується спільно BDO Німеччини та Гамбурзьким інститутом світової економіки. Цей показник включає економічні, політичні та соціокультурні компоненти, які в свою чергу поєднуються в привабливість ринку та привабливість місце виробництва.

Основними економічними показниками оцінки є: дохід на душу населення, державний борг, інфляція, надходження ПП, ставка податку, корупція, витрати на душу населення тощо [43].

Звіт про глобальну конкурентоспроможність (GCR) є щорічним звітом, опублікований Світовим економічним форумом. У звіті сказано що він базується на новітніх теоретичних та емпіричних дослідженнях. Він складається з понад 110 змінних, з яких дві третини отримано з Executive Opinion Review та третина з загальнодоступних джерел, наприклад ООН. Змінні організовані в 12 стовпів; кожен стовпець представляє область, яка розглядається як важливий конкурентний фактор.

Звіт включає всі можливі фактори економічного розвитку та оцінює ринок товарів, фінансів та робочої сили, її розмір, інновації, якість державних установ, інфраструктура, освіта та макроекономічна ситуація.

Серед усіх показників, виміряних цими рейтингами, є кілька основних: державний бюджет, зовнішній борг, інфляція, податки, національні заощадження, ставка, заробітна плата.

Ердал, Махмут у своїй статті “Детермінанти міжсекторного аналізу” виокремив три типи ПІІ (прямі іноземні інвестиції). Інвестиції першого типу орієнтовані на місцеві та регіональні ринки. Другий тип ПІІ залежить від ресурсів, які недоступні в країні. За третім типом ПІІ, фірма може отримати вигоду від географічно розподіленого діяльності із масштабним ефектом [35, с. 356-369].

Найбільш надійним визначальним фактором ПІІ в економетричних дослідженнях є розмір ринку, виміряний ВВП або ВВП на душу населення. Відкритість ринку, вимірювана коефіцієнтом експорту та імпорту до ВВП. Наприклад, розмір китайського ринку приваблював американських та гонконгських інвесторів. Національні економісти неодноразово підкреслювали розмір ринку та його зростання як один з важливих факторів привабливості країни.

Заробітна плата є найбільш суперечливим фактором. Теоретично дешевша робоча сила тоді більше ПІІ надходить на ринок. Найкращий приклад - Китай. Ставки низької заробітної плати є ключовим фактором перевага для таких галузей, як автомобільна збірка та телекомунікаційне обладнання [40, с. 21-33].

Однак є багато суперечливих результатів впливу заробітної плати на ПІІ. Інша група вчених наголошує на високій зарплаті як показник ефективності, особливо коли висококваліфікована робоча сила є необхідною [36, с. 48].

Ще одним суперечливим фактором ПІІ є політична нестабільність. У деяких ситуаціях можливі багаті природні ресурси використовуватись як компенсаційний інструмент політичної нестабільності: прикладом є Нігерія та Ангола. Іноземна компанія продовжуватиме інвестувати, поки не впевниться у прибутковій роботі без надмірного ризику для його капіталу та персоналу.

Інфраструктура може розглядатися як перешкода та можливість для іноземних інвестицій. Зазвичай погана інфраструктура перешкоджає надходженню ПІІ. Але інфраструктура залишається потенційною сферою інвестувати, якщо уряд готовий це дозволити.

Зовнішні конфлікти можуть мати негативний вплив на зовнішні бізнес багато в чому: від обмеження операцій до торговельні та інвестиційні санкції до викривлення розподілу економічних ресурсів та сильних змін у структурі суспільства.

Іншим фактором, що впливає на ПІІ, є витрати на НДДКР. В.Б. Араша вивчав співвідношення між річним обсяги як вихідних, так і вхідних ПІІ, а також суму накопичених вихідних та вхідних ПІІ та НДДКР витрати, розраховані за паритетом купівельної спроможності провідних країн, а також Нідерландів та Ірландії. Відповідно до його досліджень, кореляція склала більше 0,8 через намагання передових технологічних країн інвестувати з одного боку та їх привабливість для ПІІ з іншого боку [5].

Одним із суперечливих факторів є корупція присутній в економіці. Традиційно вважається, що корупція негативно впливає на приплив інвестицій. Однак деякі вчені стверджують, що країни з вищими показниками рівня корупції залучають більше інвестицій з розвинених країн [32, с. 11-32].

Гельмут Бірнлейтнер, ґрунтуючись на опитуванні серед 87 менеджерів високого рівня, глобальних акціонерів у різних галузях, таких як автомобільна, хімічна, фармацевтична, галузі одягу та їжі, вказує на важливість п'яти основних груп макроекономічних факторів: політичної, економічної, соціальної, технологічної та міжкультурної і виявив, що найбільш впливовими є політичні фактори, потім економічні, соціальні, технічні, а потім міжкультурні [37, с. 29-40].

Також було проведено вторинне дослідження макроекономічних показників для чотирьох важливих економік світу, а саме: Центральної Європи, Східної Європи, США та Китаю. Дані були зібрані з різних офіційних та відомих установ. Результати аналізу є неоднозначними. У Китаї політичні та економічні фактори є найменш значущі. Для країн Центральної Європи важливими є технічне середовище та інфраструктура, а також соціальна сфера. Країни Східної Європи привабливі для іноземних інвесторів з точки зору технічного середовища [44].

Висновки до розділу 1

Отже, у даному розділі було розглянуто вплив інвестиційної привабливості на формування міжнародного іміджу країни. Було встановлено, що важливою умовою розвитку економіки України є активізація інвестиційного процесу. Інвестиції є необхідними для нарощування темпів виробництва, модернізації економічного комплексу, диверсифікації економіки. Саме тому актуальну роль набуває проблема формування в нашій країні привабливого інвестиційного клімату, який є одним з найважливіших індикаторів розвитку економіки країни. Зростання обсягів іноземного інвестування призводить до підвищення рівня розвитку економіки країни-реципієнта, тому для пожаття інвестування в Україні актуальним є розгляд всіх внутрішніх та зовнішніх чинників, які формують в сукупності інвестиційне середовище країни та прямо чи опосередковано впливають на готовність іноземних інвесторів вкладати свій капітал в неї.

Також, слід відмітити, що не дивлячись на велику кількість методичних підходів оцінки інвестиційної привабливості країни, такої методики, яка дозволяла б об'єктивно за допомогою математичних методів оцінити загальну інвестиційну ситуацію в державі і окремі чинники, що впливають на неї, на сьогодні не існує. На сьогодні не існує єдиної методики, за допомогою якої можна було б на основі економічних, політичних, нормативно-правових, соціальних та інших оцінок визначити рівень інвестиційної привабливості на рівні країни. Саме тому, на наш погляд, для визначення інвестиційної привабливості, для отримання об'єктивного результату, необхідно проводити аналіз шляхом використання декількох методик, які доповнюють одна другу і відповідно дали змогу комплексно оцінити інвестиційну привабливість за рядом обраних характеристик.

Доцільно відзначити, що аналіз інвестиційної привабливості на рівні країни повинен відповідати наступним вимогам:

– включати економічні, політичні, соціальні та ін. показники, які дають можливість адекватно оцінити доцільність вкладення інвестицій в ту чи іншу країну;

– використовувати достовірну інформацію щодо оцінки інвестиційної привабливості країни (показники повинні ґрунтуватись на статистичній інформації); – містити оптимальну кількість різнопланових абсолютних та відносних показників, які взаємодоповнюють один одного та дають змогу найбільш точно оцінити інвестиційну привабливість.

Варто зазначити, що подальші дослідження щодо інвестиційної привабливості країни слід спрямувати на розробку методики, яка б комплексно оцінила інвестиційну привабливість країни, враховуючи широке коло показників та нівелюючи при цьому вплив малоефективних чинників.

РОЗДІЛ 2

ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЇЇ МІЖНАРОДНИЙ ІМІДЖ

2.1. Аналіз факторів залучення інвестицій в економіку України

Інвестиційна привабливість країни визначається факторами як об'єктивного характеру (ті, що визначають їх територіальні особливості), так і суб'єктивного характеру (безпосередньо інвестиційна політика, яка є діями державних і місцевих органів влади з управління розвитком інвестиційного процесу на даній території).

Фактори, що враховуються при оцінці інвестиційної привабливості багаточисельні, різноманітні та важко піддаються точному обліку. Окремі агентства укрупнено поділяють останні на дві підсистеми: інвестиційний потенціал, як сукупність наявних у регіоні факторів виробництва та сфер прикладення капіталу, та інвестиційний ризик, що закономірно впливає з першої підсистеми. Інвестиційна привабливість характеризується інвестиційним кліматом, який можна визначити як такий стан інвестиційного середовища, що характеризується та оцінюється через темпи зростання валового внутрішнього продукту, існуючий рівень податків і пільг, відсоткових ставок, інфляції, тарифів і цін, валютних курсів, цін на корпоративні та державні цінні папери, а також правового забезпечення інвестиційної діяльності.

Рейтинги інвестиційної привабливості виступають відносною оцінкою того, наскільки переконливі гарантії влади та держави в цілому щодо виконання взятих на себе зобов'язань, у тому числі по поверненню залучених прямих іноземних інвестицій. Вони розраховуються щорічно, проте можуть переглядатися під дією різних чинників. Фактори, що враховуються при оцінці інвестиційної привабливості багаточисельні, різноманітні та важко піддаються точному обліку. Окремі агентства укрупнено поділяють останні на дві підсистеми: інвестиційний потенціал, як сукупність наявних у регіоні факторів виробництва та сфер прикладення капіталу, та інвестиційний ризик, що закономірно впливає з першої підсистеми.

Досліджуючи інвестиційний клімат України з метою напрацювання дієвих заходів інвестиційної та інноваційної політики, доречно акцентувати увагу на аналізі впливу макроекономічних чинників, які гальмують, чи навпаки сприяють розвитку іноземного інвестування (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка макроекономічних показників 2015–2019 рр.

Рік	Номинальний ВВП (в млн. грн)	Середня зарплата (грн)	Рівень безробіття, %	Середня облікова ставка НБУ, %	Частка збиткових підприємств у загальній кількості, %	Інвестиції за рахунок власних коштів підприємств України, млн. грн	Прямі іноземні інвестиції, млн. грн.	Індекс інфляції
2015	1988544	4195	9,5	23,8	26,7	169257,9	64668,2	143,3
2016	2385367	5183	9,7	17,3	27,0	226398,9	84070,4	112,4
2017	2983882	7104	9,9	13,5	23,5	288644,2	58573,2	113,7
2018	3560596	8865	9,1	16,9	22,9	375309,1	64056	109,8
2019	3974564	10497	8,6	16,9	22,7	397771,5	79206	104,1

Джерело: розроблено автором за даними [48, 49, 50]

Для розрахунку впливу факторних змінних на результуючу, першочергово проведено корегування абсолютних значень показників на інфляцію відповідного періоду. Далі знаходимо коефіцієнт кореляції.

Коефіцієнт кореляції визначається за формуло:

$$k_{\text{кор.}} = \frac{\sum_{i=1}^m (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^m (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^m (y_i - \bar{y})^2}} \quad (2.1)$$

де x_i , y_i – числові значення величин, між якими встановлюється кореляційний зв'язок,

\bar{x} , \bar{y} – їх середні арифметичні значення величин.

За даними таблиці 2.2 можна простежити тісний прямий кореляційний зв'язок між обсягом прямих іноземних інвестицій, що надходили в економіку України за

аналізований період і такими факторними змінними, як номінальний ВВП та середня заробітна плата ($k_{\text{кор.}} > 0,7$).

Таблиця 2.2

Коефіцієнти кореляції макроекономічних показників

Результуюча змінна	Макроекономічні показники					
	Номінальний ВВП	Середня зарплата	Рівень безробіття	Середня облікова ставка	Частка збиткових підприємств у загальній кількості	Обсяг інвестицій за рахунок власних коштів підприємств України
Прямі іноземні інвестиції, млн грн	0,8148	0,8469	-0,8130	-0,9282	-0,6146	0,8082

Джерело: розроблено автором за даними [48, 49, 50]

Обсяг і динаміка ВВП країни є одним з найважливіших показників, що відображає загальноекономічний розвиток країни і, відповідно, є значущим фактором при аналізі привабливості економіки для іноземного інвестора. Проведені розрахунки підтвердили, що збільшення ВВП України безумовно сприяє припливу прямих іноземних інвестицій в економіку країни ($k_{\text{кор.}} = 0,8148$).

Значну увагу потенційний інвестор також приділяє показнику рівня середньої заробітної плати, яка залежить від ефективності виробничого процесу, продуктивності праці, конкурентоспроможності продукції і є не лише індикатором загального рівня життя населення, а також визначає можливості розвитку економіки в цілому. Це підтверджує $k_{\text{кор.}}$ на рівні 0,8469.

Щодо рівня безробіття, середньої облікової ставки та частки збиткових підприємств у загальній кількості підприємств України, значення демонструють обернену залежність, яка передбачає, що збільшення факторної змінної спричиняє зменшення результуючої ($k_{\text{кор.}} < 0$). Структура підприємств країни за результатами діяльності (прибуткові, збиткові) формує розуміння інвестора щодо реальної здатності господарюючих суб'єктів провадити свою діяльність з позитивними

результатами, під впливом таких факторів, як інфляція, конкуренція, науково-технічний прогрес, рівень освіти населення, можливості самостійної підприємницької діяльності, глобалізація економіки тощо. Відповідно, зменшення частки збиткових підприємств сприятиме збільшенню "вливання" іноземного капіталу в економіку України ($k_{\text{кор.}} = 0,6146$).

Облікова ставка, як головний орієнтир щодо вартості залучених та розміщених коштів на відповідний період, спрямована на зміну попиту на гроші через вплив на ринкову відсоткову ставку. Зростання облікової ставки підвищує вартість грошей для комерційних банків, і у такий спосіб, збільшує ціну грошей, які надаються банками суб'єктам національної економіки. Зазвичай, це є негативним сигналом для потенційних інвесторів, і відображає обмеженість можливостей ринку ефективно функціонувати ($k_{\text{кор.}} = 0,9282$). Також зворотну залежність ми спостерігаємо між обсягом прямих іноземних інвестицій та рівнем безробіття, оскільки цей показник констатує наявність звуженого споживчого ринку і не може позитивно оцінюватись інвестором ($k_{\text{кор.}} = 8130$).

Особливо доречно наголосити за взаємозв'язку обсягу прямих іноземних інвестицій та інвестицій, які здійснюють підприємства та організації України за власний рахунок ($k_{\text{кор.}} = 0,8082$). Цей показник слугує орієнтиром для зовнішнього інвестора і відображає реальну готовність національних підприємців вкладати капітал у відповідну галузь економіки, підтверджуючи неможливість активізації припливу іноземних інвестицій без бажання і здатності вкладати фінансові ресурси в роз будову економіки резидентами цієї країни.

Великою популярністю сьогодні користуються результати аналізу інвестиційної привабливості країн, представлені відомими інвестиційними, посередницькими та консалтинговими компаніями і рейтинговими агентствами, а також великими корпораціями, біржами і фінансовими групами та бізнес-журналами, що представляють їхні інтереси.

До найвідоміших індексів оцінки інвестиційної привабливості, що надають такі агентства є: Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс легкості ведення бізнесу, Індекс економічної свободи та Індекс процвітання.

Рейтинги є дуже важливим чинником формування іміджу України у світі, а також важливими індикаторами для наших міжнародних партнерів та стратегічних інвесторів.

Динаміку індексів, що впливають на інвестиційну привабливість та імідж України на світовій арені, відображено на рисунку 2.1 і 2.2.

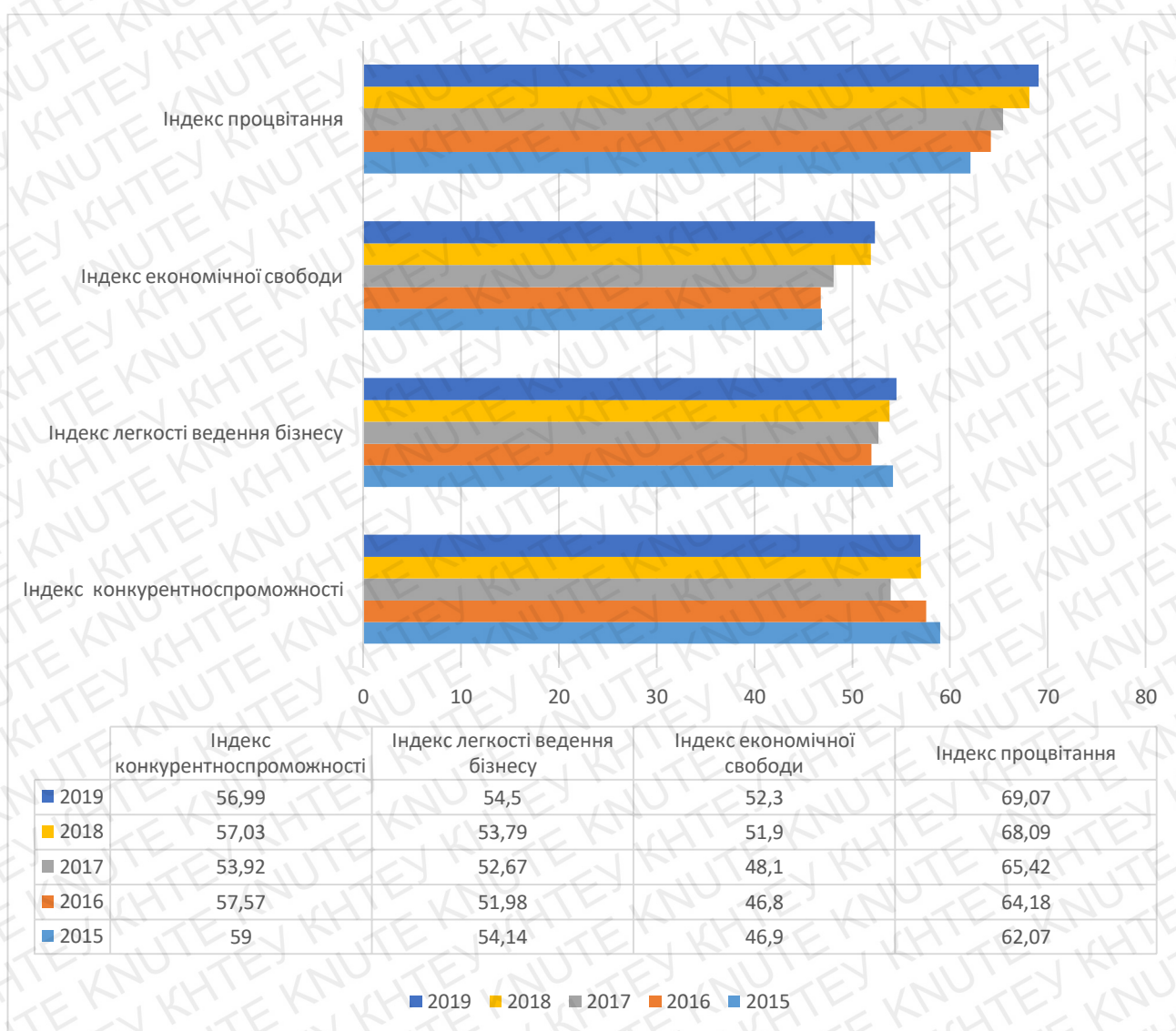

Рис. 2.1. Динаміка індексів, що впливають на інвестиційну привабливість та імідж України у 2015-2019 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [51]

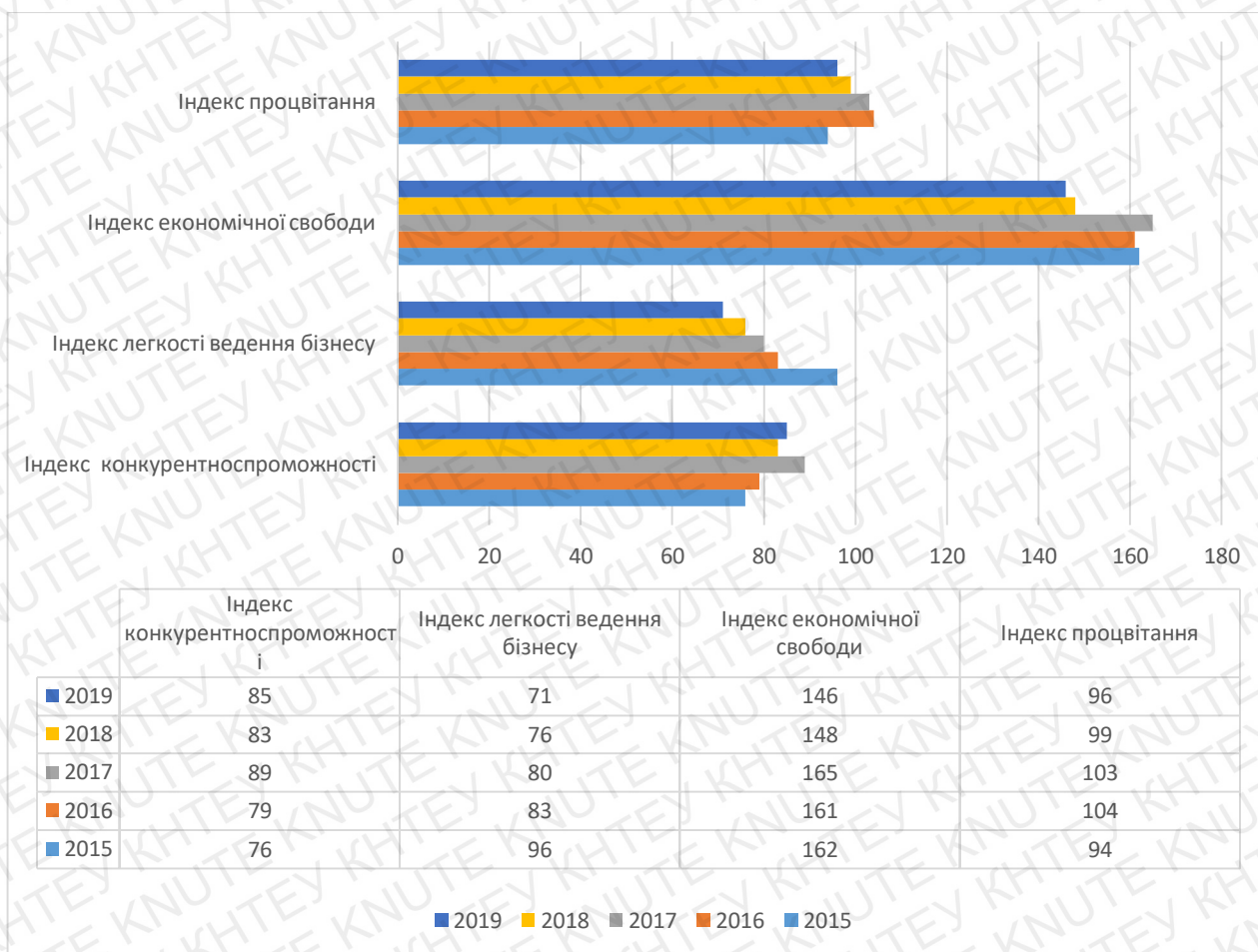

Рис. 2.2. Динаміка позицій України у найбільш відомих міжнародних рейтингах у 2015-2019 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [51]

Виходячи з даних вищенаведених рисунків, видно, що Україна в 2019 році втратила дві позиції в Індексі глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) й опустилася на 85-те місце з 141 країни.

Згідно зі щорічним звітом ВЕФ, основний регрес зафіксовано у сфері фінансових систем, в якій рейтинг України опустився на 19 позицій — до 136-го місця, й у сфері охорони здоров'я — на 9 позицій, до 101-го місця (додаток Б).

Також дещо погіршилися показники впровадження ІКТ - із 77-го на 78-ме місце, макроекономічної стабільності - зі 131-го на 133-те місце та інноваційних можливостей - із 58-го на 60-те місце.

Водночас другий рік поспіль значно покращуються позиції країни за критеріями "ринок товарів" - з 73-го на 57-ме місце, "ринок праці" - з 66-го на 61-те місце та "інституціональний розвиток" - зі 110-го на 104-те місце.

Крім того, Україні вдалося трохи піднятися за такими показниками, як освіта - з 46-го на 44-те місце та рівень розвитку бізнесу - з 86-го на 85-те місце.

За обсягом внутрішнього ринку Україна зберегла колишню позицію — 47-ме місце, а за інфраструктурою 57-ме місце.

Згідно зі звітом, показник середньорічного зростання ВВП за десять років перестав бути від'ємним і покращився з -2,1% до 0,1%, водночас приріст прямих іноземних інвестицій за п'ять років знизився з 2,7% ВВП до 2,3% ВВП.

На основі глобального рейтингу Doing Business-2019 (Індекс легкості ведення бізнесу), підготовлений експертами World Bank, Україна посіла 71 місце. Минулого року Україна була на 76 позиції. Як видно з рисунку, ріст у рейтингу продовжується 5 років поспіль.

Україна продемонструвала найбільше зростання в таких категоріях, як оподаткування (54 місце), міжнародна торгівля (78 місце) і захист прав інвесторів (72 місце) (додаток В).

На підвищення позицій в рейтингу вплинули позитивні зміни з таких компонентів:

- "Підключення до електромереж": спрощення підключення до електромереж і впорядкування технічних умов, а також впровадження географічної інформаційної системи. Також покращена надійність електропостачання, завдяки механізму компенсації відключення;
- "Міжнародна торгівля": спрощення вимог до сертифікації окремих промислових товарів;
- "Реєстрація майна": підвищення прозорості системи управління земельними ресурсами та спрощення реєстрації майна;
- "Доступ до кредитів": покращено доступ до кредитної інформації через створення нового Національного реєстру кредитів в Національному банку України[52].

За даними Heritage Foundation, які щороку складають рейтинг країн на основі Індексу економічної свободи, економіка України визнана «переважно невільною», вона посіла 147 місце зі 180 країн в світі та останнє місце в Європі (додаток Г).

Згідно з рейтингом, за рік позиція України зміцніла на 0,4% та загалом набрала 52,3 бали у рейтингу зі 100 можливих.

Україна покращила показники в деяких із 12 категорій – зокрема, в питанні бізнес свободи, права власності, фіскальної свободи.

Останній, з наведених індексів і Індекс процвітання. У світовому рейтингу Україна посіла 96 місце із 167. Про це йдеться в рейтингу, складеному аналітичною організацією Legatum Institute. У порівнянні з минулим роком Україна піднялася на три позиції.

Можно виділити, що сильні сторони України - освіта (37 місце) та умови життя (69 місце), а слабкі - соціальний капітал, тобто міжособистісна довіра та довіра до інституцій (148 місце) та особиста безпека (145 місце) .

Найбільш вдалою з точки зору забезпечення комплексного підходу до оцінювання інвестиційної привабливості (враховуючи сукупність критеріїв такого оцінювання) є методика Європейської бізнес-асоціації (ЄБА). Ця методика (ЄБА) зводиться до встановлення індексу інвестиційної привабливості – інтегрального показника, який ґрунтується на характеристиці інвестиційного клімату як сукупності політичних, економічних, законодавчих, регуляторних та інших чинників, що в кінцевому рахунку визначають ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання.

Європейська Бізнес Асоціація провела перше за 2020 рік опитування серед керівників членських компаній і запитала їх про враження від ведення бізнесу в Україні за підсумками 1-го півріччя цього року. Так, Індекс інвестиційної привабливості у першій половині 2020 року склав 2,51 балів з 5-ти можливих, де 3 бали – це нейтральний рівень, а все, що нижче являє собою негативне значення. У попередньому періоді показник індексу склав 2,95 балів (рис.2.3).

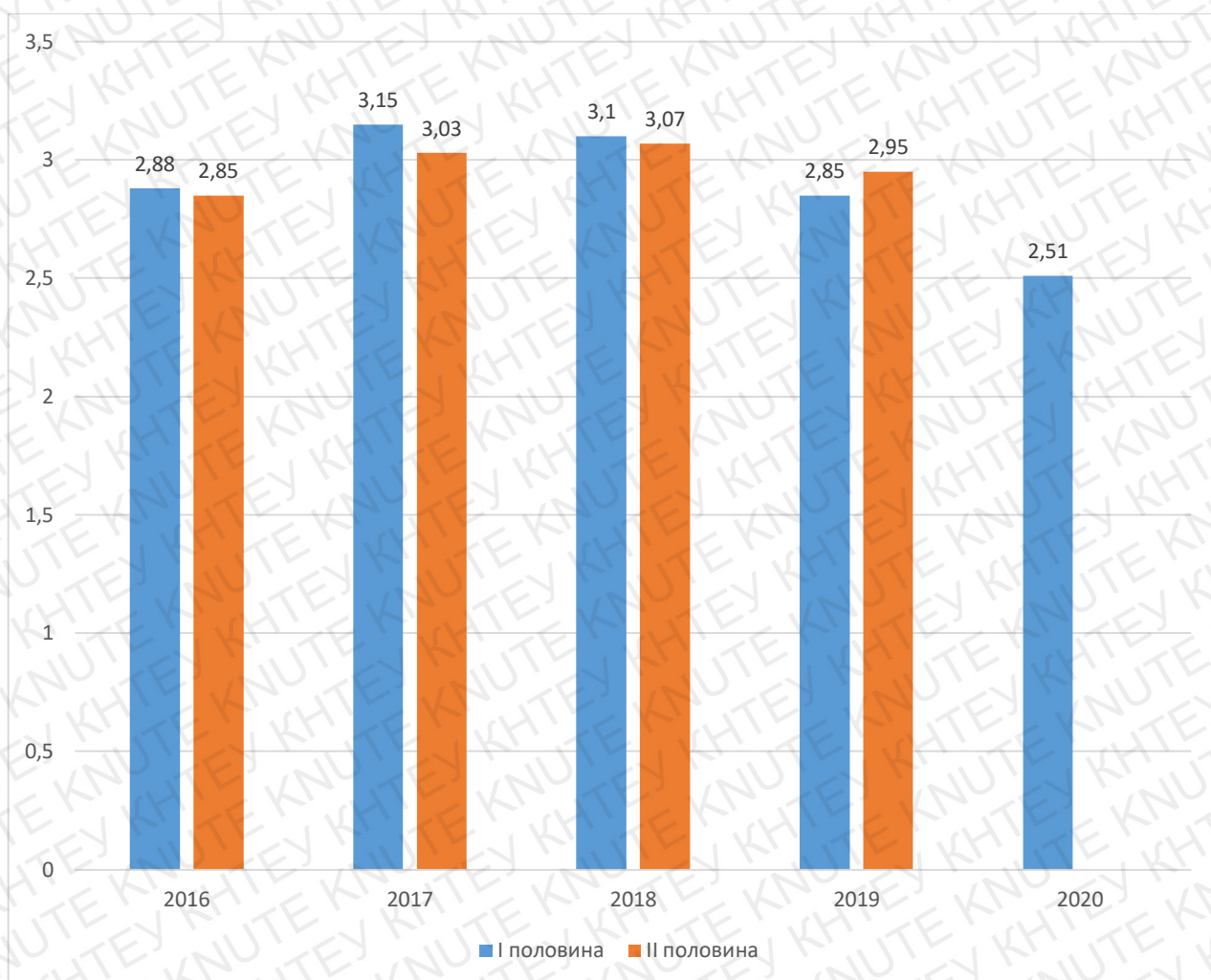

Рис. 2.3. Динаміка індексу інвестиційної привабливості України

Джерело: розроблено автором за даними [51]

Настрої генеральних директорів суттєво погіршилися. Так, тільки 4% опитаних вважають інвестиційний клімат сприятливим, тоді як у попередній хвилі таких було 17%. Більшість, а саме 62% вважають поточний інвестиційний клімат несприятливим, а ще 34% – нейтральним.

Оцінка динаміки бізнес-клімату теж вказує на негативну тенденцію. Так, 55% директорів помітили погіршення інвестиційного клімату порівняно з попередніми 6 місяцями, ще 35% переконані, що умови ведення бізнесу не зазнали змін, і тільки 10% вважають, що вони дещо поліпшились.

Серед позитивних моментів, які відзначили бізнес-лідери за останні півроку, запуск ринку землі, валютна лібералізація, продовження співпраці з МВФ, зниження облікової ставки НБУ, стабільна національна валюта.

До традиційних проблем, що негативно впливають на бізнес-клімат, можна виділити:

- слабка судова система;
- відсутність зрушень у боротьбі з корупцією;
- значний вплив тіньової економіки

Також до них додалися нові фактори. Зокрема, впровадження обмежувальних заходів через COVID-19, постійні ротації в складі Уряду, як наслідок – політична та економічна нестабільність, підвищення податкового тиску та зміни податкового законодавства, призупинення реформ.

Прогнози щодо наступних півроку також не є надто оптимістичними. Тільки 15% CEO сподіваються на поліпшення інвестиційного клімату впродовж наступних 6 місяців. Варто зазначити, що у попередній хвилі опитування 41% CEO висловлювали оптимістичні очікування. Майже половина, а саме 44% вважають, що жодних змін не відбудеться, а ще 41% побоюються, що умови ведення бізнесу в Україні ще більше погіршаться.

Половина директорів вагаються, чи буде Україна вигідним ринком для заходу нових інвесторів впродовж наступних півроку, і тільки 15% вважають, що новим інвесторам все ж буде вигідно відкривати бізнес в Україні.

2.2. Порівняльний аналіз динаміки інвестиційних процесів України

Для залучення прямих іноземних капіталовкладень Україна пропонує великі інвестиційні проекти, серед яких: сільськогосподарський комплекс з рибною спеціалізацією, комплекс з переробки та зберігання зернових, тваринницькі комплекси, технологічні лінії з неперервного розливу сталі в металургійній промисловості та багато інших.

Прямі іноземні інвестиції в економіку України за останні 18 років надходили досить нерівномірно. Динаміка їх надходження за період 2002 - 2019 роки наведена в таблиці 2.3.

Надходження прямих іноземних інвестицій в Україну

Роки	Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США	Показники динаміки (до попереднього року)	
		абсолютний приріст (зменшення), млн. дол. США	темп приросту (зменшення), %
2002	693	...	...
2003	1424	731	105,48
2004	1715	291	20,44
2005	7808	6093	355,28
2006	5604	-2204	-28,23
2007	9891	4287	76,50
2008	10913	1022	10,33
2009	4816	-6097	-55,87
2010	6495	1679	34,86
2011	7207	712	10,96
2012	8401	1194	16,57
2013	4499	-3902	-46,45
2014	410	-4089	-90,89
2015	2961	2551	622,20
2016	3284	323	10,91
2017	2202	-1082	-32,95
2018	2355	153	6,95
2019	3070	715	30,36

Джерело: розроблено автором за даними [49]

Дані таблиці 2.3 показують, що надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за період з 2002 до 2019 року значно коливається та суттєво залежить від стану та зміни політичної й економічної ситуації в країні та світі. Так, у 2005 році, сподіваючись на позитивні зміни після подій 2004 року, іноземні інвестори вклали

в економіку України 7808 млн. дол. США, що у 4,6 рази більше, ніж у попередньому році.

Найбільший обсяг надходжень іноземних інвестицій в Україну відбувся у 2008 році – 10913 млн. дол. США, що було в 6,4 рази або на 9198 млн. дол. США більше, ніж у 2004 році. Значне скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій у 2009 році в значній мірі пояснюється світовою економічною кризою – обсяг надходжень зменшився в порівнянні з 2008 роком на 55,9 %, що становило 6097 млн. дол. США. У наступний період, з 2010 до 2012 року, спостерігається поступове зростання іноземних інвестицій, обсяг надходжень яких у 2012 році збільшився до 8041 млн. дол. США. Але вже в 2013 році політична нестабільність в Україні призвела до значного зменшення надходжень іноземних інвестицій, які склали у 2014 році всього 410 млн. дол. США, тобто всього 9,1 % від обсягу надходжень у 2013 році.

У 2015 і 2016 роках ситуація почала декілька покращуватись і обсяг іноземних інвестицій в економіку України становив відповідно 2961 і 3284 млн. дол. США, що, між тим, значно менше, ніж у 2012 році. Але не виправдання надій на стабілізацію політичної ситуації, боротьбу з корупцією, ефективність економічних реформ знов призвело до скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій, обсяг яких в 2017 році порівняно з 2016 роком зменшився майже на 30 %. Незначне збільшення надходжень у 2018 році, всього на 153 млн. дол. США або на 6,9%. У 2019 році обсяг надходжень прямих іноземних інвестицій склав 3070 млн. дол. США, що на 30,7 % більше, ніж рік до того. Хоча останні три роки прослідковується позитивна динаміка залучення іноземних інвестицій, їх обсяг ще досить далекий від рівня 2012. Це свідчить про недовіру іноземних інвесторів до можливостей стабільного ведення бізнесу та поліпшення інвестиційного клімату в країні.

Графічно динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за період з 2002 року до 2019 року зображена на рисунку 2.4.

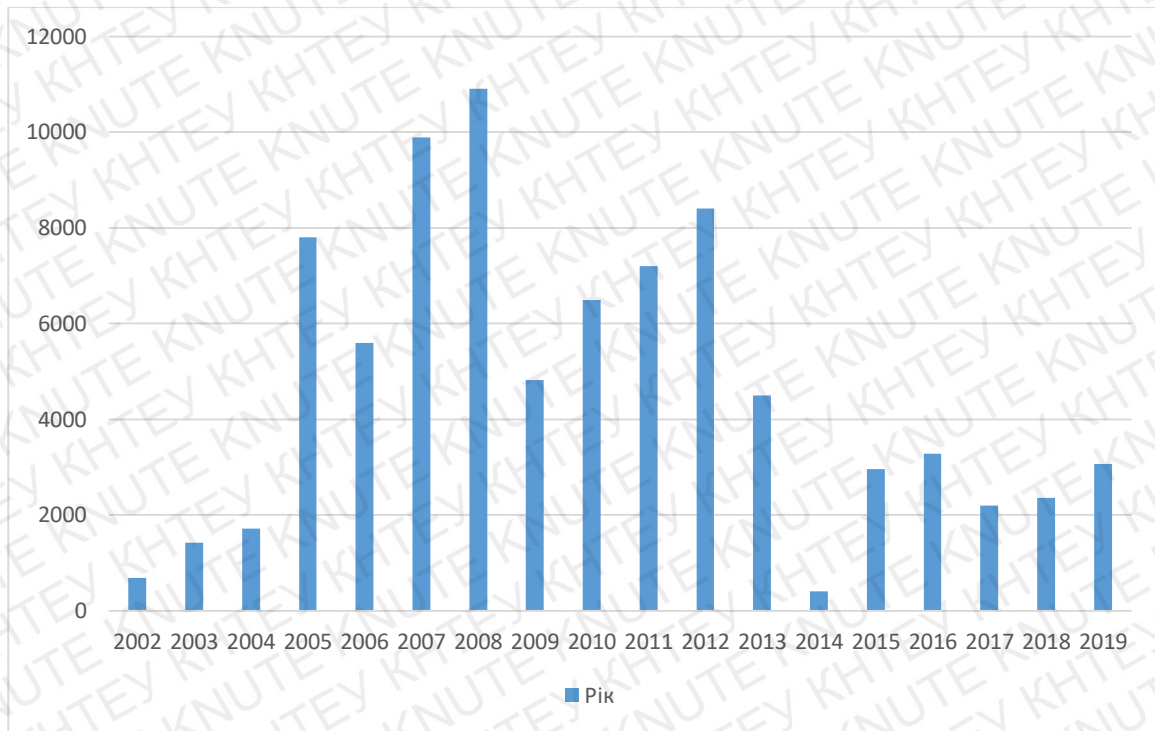

Рис. 2.4 Надходження прямих іноземних інвестицій в Україну, млн. дол. США

Джерело: розроблено автором за даними [48, 50]

Аналіз структури прямих іноземних інвестицій в економіку України за країнами світу показав, що понад 80 % загального обсягу інвестицій надходить з країн ЄС і біля 20 % інвестицій надходить з інших країн світу (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка обсягу надходження прямих іноземних інвестицій з країн-членів Європейського Союзу в Україну за 2018-2019 рр. (млн. дол. США)

Країна	Станом на 2018 у млн. дол.	Станом на 2019 у млн. дол.	Темпи росту (зниження) показників надходження ПІІ в Україну		Питома вага країн у обсягах ПІІ станом на 2019, %	
			у млн. дол.	%	Світ	ЄС
Всього в Україну з ЄС	25972,3	28289,3	2317	108,9	79,00	100,00
Австрія	1150	1249,4	99,4	108,6	3,49	4,42
Бельгія	104,7	104,8	0,1	100,1	0,29	0,37
Болгарія	42,9	47,8	4,9	111,4	0,13	0,17
Греція	46,6	50,1	3,5	107,5	0,14	0,18

Продовження таблиці 2.4

Країна	Станом на 2018 у млн. дол.	Станом на 2019 у млн. дол.	Темпи росту (зниження) показників надходження ПІІ в Україну		Питома вага країн у обсягах ПІІ станом на 2019, %.	
			у млн. дол.	%	Світ	ЄС
Данія	158,2	157,5	-0,7	99,6	0,44	0,56
Естонія	239	248,2	9,2	103,8	0,69	0,88
Ірландія	39,7	41,6	1,9	104,8	0,12	0,15
Іспанія	61,5	60,2	-1,3	97,9	0,17	0,21
Італія	242,4	249,3	6,9	102,8	0,70	0,88
Латвія	43	44,2	1,2	102,8	0,12	0,16
Литва	150	183,3	33,3	122,2	0,51	0,65
Люксембург	484,9	555,8	70,9	114,6	1,55	1,96
Мальта	50,6	61	10,4	120,6	0,17	0,22
Нідерланди	7118,7	8301,4	1182,7	116,6	23,18	29,34
Німеччина	1701,4	1843,1	141,7	108,3	5,15	6,52
Польща	631,7	693,7	62	109,8	1,94	2,45
Португалія	4,5	4,6	0,1	102,2	0,01	0,02
Румунія	24,8	24,4	-0,4	98,4	0,07	0,09
Словаччина	66,5	69,1	2,6	103,9	0,19	0,24
Словенія	21,6	20,9	-0,7	96,8	0,06	0,07
Великобритан.	2131,2	2060,6	-70,6	96,7	5,75	7,28
Угорщина	565,1	380,7	-184,4	67,4	1,06	1,35
Фінляндія	142	142,7	0,7	100,5	0,40	0,50
Франція	744,4	845,5	101,1	113,6	2,36	2,99
Хорватія	1,4	2,3	0,9	164,3	0,01	0,01
Чехія	116,2	115,1	-1,1	99,1	0,32	0,41
Швеція	344,9	363,2	18,3	105,3	1,01	1,28
Кіпр	9544,5	10368,9	824,4	108,6	28,96	36,65
Інвестиції загалом	32905,1	35809,6	2904,5	108,8	100,00	126,58

Джерело: розроблено автором за даними [48]

З таблиці 2.4 видно, що загальний обсяг ПІІ, залучених в українську економіку на 2019, склав близько 35809,6 млн. дол., в тому числі з країн-членів Європейського Союзу – 28289,3 млн. дол., що становить близько 79,0% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій, здійснених вище наведеними

країнами світу в Україну. Приріст ПІ, здійснених країнами світу в українську економіку за період 2018 по 2019 складає близько 2904,5 млн. дол., в тому числі з країн-членів Європейського Союзу – 2317 млн. дол.

Необхідно зауважити, що серед країн - членів ЄС перше місце за обсягами інвестицій в українську економіку посідає Кіпр (10368,9 млн. дол.), що складає близько 28,96% від загального обсягу ПІ в Україну або 36,65% від обсягу інвестицій з країн ЄС. Частка інвестицій, котрі надійшли в українську економіку із Нідерландів, що займає друге місце серед країн ЄС за обсягами інвестицій, становить 8301,4 млн. дол., що становить 23,18% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в українську економіку (29,34% від обсягу інвестицій із країн ЄС). На третьому місці Великобританія, із обсягом інвестицій в 2060,6 млн. дол., що становить 5,75 % від загального обсягу ПІ в Україну (відповідно від обсягу інвестицій із країн ЄС – 17,28%). Четверте місце посідає Німеччина із обсягом інвестицій 1843,1 млн. дол., їх частка в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в Україну становить близько 5,15% (відповідно 6,52%). Кіпр, Нідерланди, Великобританія та Німеччина є не тільки найважливішими інвесторами серед ЄС, але вони входять також до десяти країн світу, котрі здійснюють найбільші за обсягами інвестицій в Україну, і відповідно посідають перше, друге, третє та четверте місця.

Найбільший приріст прямих іноземних інвестицій в українську економіку із країн - членів ЄС - 28 за період з 2018 по 2019 рр. становить: 1182,7 млн. дол. з Нідерландів; 824,4 млн. дол. з Кіпру; 141,7 млн. дол. з Німеччини; 101,1 млн. дол. з Франції.

Відтік прямих іноземних інвестицій з України до країн-членів Європейського Союзу показано у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка обсягу відтоку прямих іноземних інвестицій з України до країн-членів Європейського Союзу за 2018-2019 рр. (млн. дол. США)

Країна	Станом на 2018 у млн. дол.	Станом на 2019 у млн. дол.	Темпи росту (зниження) показників надходження ПІІ з України		Питома вага країн у обсягах ПІІ станом на 2019, %	
			млн. дол.	%	Світ	ЄС
Всього в ЄС з України	6084,4	6086,0	1,6	100,03	97,02	100,00
Австрія	*	*	*	*	*	*
Болгарія	*	*	*	*	*	*
Греція	*	*	*	*	*	*
Естонія	*	*	*	*	*	*
Іспанія	*	*	*	*	*	*
Італія	*	*	*	*	*	*
Латвія	72,5	73,0	0,5	100,69	1,16	1,20
Литва	13,9	14,7	0,8	105,76	0,23	0,24
Люксембург	*	*	*	*	*	*
Нідерланди	11,8	11,3	-0,5	95,76	0,18	0,19
Німеччина	3,4	3,3	-0,1	97,06	0,05	0,05
Польща	6,7	8,1	1,4	120,90	0,13	0,13
Румунія	*	*	*	*	*	*
Словаччина	*	*	*	*	*	*
Великобританія	0,0	0,1	0,1	*	0,00	0,00
Угорщина	16,8	16,1	-0,7	95,83	0,26	0,26
Франція	0,1	0,1	0,0	100,00	0,00	0,00
Хорватія	*	*	*	*	*	*
Чехія	*	*	*	*	*	*
Кіпр	5931,9	5935,6	3,7	100,06	94,63	97,53
Інвестиції загалом	6294,4	6272,7	-21,7	99,66	100,00	103,07

Джерело: розроблено автором за даними [48]

З вище наведеної таблиці 2.5. видно, що загальний обсяг ПІІ із української економіки станом на 2019 складає близько 6272,7 млн. дол. До країн-членів

Європейського Союзу 6086,0 млн. дол., що складає 94,7% від загального обсягу українських інвестицій, залучених до інших країн світу.

Серед країн ЄС перше місце за обсягами інвестицій із України займає Кіпр (5935,6 млн. дол.), котрий залучив 94,63% від загального обсягу українських інвестицій або 97,53% від обсягу українських інвестицій до країн - членів ЄС. Частка інвестицій, котрі надійшли з України до економіки Латвії, що займає друге місце серед країн ЄС за обсягами українських інвестицій, складає близько 73,0 млн. дол., що становить 1,16% від загального обсягу українських інвестицій (1,2% від обсягу українських інвестицій до країн - членів ЄС). Третє місце займає Угорщина із обсягом інвестицій з України 16,1 млн. дол., що становить 0,26% від загального обсягу українських інвестицій (0,26% відповідно).

У напрямку до європейської інтеграції Україні необхідно прискорювати інвестиційний процес. Ухвалюючи стратегію відносин між ЄС та Україною, Європейська Рада визначала, що стабільна та успішна Україна найповніше відповідає інтересам ЄС - 28. Інвестуючи в українську економіку, ЄС – 27 очікує на ефективне використання інвестиційних потоків. Обсяг ПІІ в Україні із країн ЄС становить 79,0% загального обсягу інвестицій в Україну.

Починаючи із 2016 р. ЄС виступає найбільшим та найважливішим інвестором в Україні. Головними країнами-інвесторами є такі країни як: Кіпр, Нідерланди, Австрія, Німеччина, Великобританія. Інвестиційна частка Кіпру є великою та сумнівною, тому що присутній у даній країні чинник офшорних зон, що не показує реальної картини інвестиційної привабливості України.

На сьогоднішній день однією з головних проблем української економіки виступає низька віддача від інвестицій та їх неефективний розподіл. Проводячи аналіз іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, відмітимо, що найбільша частина ПІІ надходить у розвинуті сфери економічної діяльності. Причому, незважаючи на значне скорочення прямих інвестицій внаслідок ускладнення соціальної, політичної та економічної ситуації, у країні їх концентрація за видами економічної діяльності залишається майже незмінною (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Динаміка ПІІ в Україні за видами економічної діяльності

Види діяльності	2016	2017	2018	2019	2019, %
Сільське, лісове та рибне господарство	617	502,2	586,2	578,6	1,83
Промисловість	12419,4	9893,6	9667,6	10543,7	33,38
Будівництво	1301,9	1104,1	1043,3	919,5	2,91
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6037,6	5247,4	5106,5	4957,8	15,69
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1355,5	1088	1086,0	985,3	3,12
Інформація та телекомунікації	1646,2	2089,4	2075,7	2100,1	6,65
Фінансова та страхова діяльність	6421,7	4350,1	3627,4	3526,3	11,16
Операції з нерухомим майном	3797,4	3882,1	3764,4	3796,3	12,02
Професійна, наукова та технічна діяльність	2634,5	2222,6	2253,5	2131,1	6,75
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1340,2	1222,7	1507,3	1550,9	4,91
Інші	603,2	505,1	497,0	499,9	

Джерело: розроблено автором за даними [48]

Аналізуючи динаміку ПІІ в Україні за видами економічної діяльності, відмітимо що більша частина інвестицій надходить на операції з нерухомим майном, в галузі промисловості; оптової та роздрібної торгівлі, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Станом на 1 січня 2019 року у промисловість було спрямовано 33,38%, в оптову, роздрібну торгівлю та ремонт автотранспорту – 15,69%, у фінансову та страхову діяльність – 12,02%, в інформаційну діяльність і телекомунікації – 11,16%, у професійну, наукову та технічну діяльність – 6,75% від загального обсягу накопичених ПІІ (акціонерного капіталу) в економіці України. Таким чином, ми бачимо, що інвестори готові вкладати свої кошти лише у розвинуті сфери діяльності, де рентабельність буде на високому рівні.

Висновки до розділу 2

Отже, рейтинги міжнародних організацій свідчать про низький рівень інвестиційної привабливості країни в теперішній час. Це пов'язано, в першу чергу, з тим, що існує недосконалість законодавчого регулювання інвестиційної сфери, фіскальної політики та оподаткування; непередбачуваність регуляторної політики та загальна нестабільність; незрозумілий вектор зовнішньої політики України, недостатня прозорість економіки, нерівні умови конкуренції тощо. Для усунення зазначених чинників з метою підвищення рівня зацікавленості іноземних інвесторів та забезпечення сприятливого інвестиційного клімату необхідне застосування чіткого алгоритму проведення інвестиційної політики. Реалізація зваженого механізму формування сприятливого інвестиційного клімату дозволить підвищити інвестиційний імідж держави, усунути основні причини стримування притоку інвестиційного капіталу в економіку України, покращити її загальне становище і зайняти гідне місце розвинутої європейської держави поряд з провідними країнами світу.

Проведений аналіз залучення іноземних інвестицій в економіку України дозволяє зробити такі висновки:

- 1) Інвестиційний клімат в Україні зазнав негативних змін, про що свідчить зниження індексу інвестиційної привабливості за останнє півріччя з 2,95 до 2,51.
- 2) Інвестиційні процеси в країні є досить динамічними, оскільки, починаючи з 2002 року спостерігалися збільшення ті різкі зниження закордонних надходжень. Наразі прослідковується позитивна тенденція до збільшення прямих іноземних інвестицій, але Україні ще далеко до показників 2008 та 2012 років.
- 4) Лідерами серед країн-інвесторів в Україні як і раніше залишається Кіпр (28,96% від загального обсягу ПІІ) та Нідерланди (23,18% від загального обсягу ПІІ). Відмітимо, що основна частина прямих інвестицій з України також належить Кіпру.
- 5) Аналізуючи динаміку ПІІ в Україну за видами економічної діяльності, відмітимо що найбільша частина ПІІ надходить у розвинуті сфери, а саме: на

операції з нерухомим майном; в галузі промисловості; оптової та роздрібною торгівлі, фінансову та страхову діяльність.

б) Не зважаючи на наявність конкурентних переваг, таких, як вигідне географічне розташування, рівень розвитку промислового виробництва, незадоволений попит населення, висококваліфікована та конкурентоспроможна робоча сила, значний потенціал економіки тощо, існують негативні чинники, які впливають на стан інвестиційної діяльності в Україні.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

3.1. Проблеми та перспективи залучення прямих іноземних інвестицій в Україну

Стан інвестиційної привабливості економіки України є доволі низьким, науковці зазначають, що інвестиційна діяльність нашої держави є нерозвиненою та має негативну тенденцію, яка сформувалася під впливом багатьох факторів, усунення яких дасть змогу покращити рівень інвестиційного забезпечення національної економіки. На основі праць науковців та власних досліджень можна виділити три головні фактори від яких залежить процес залучення інвестицій (рис.3.1).

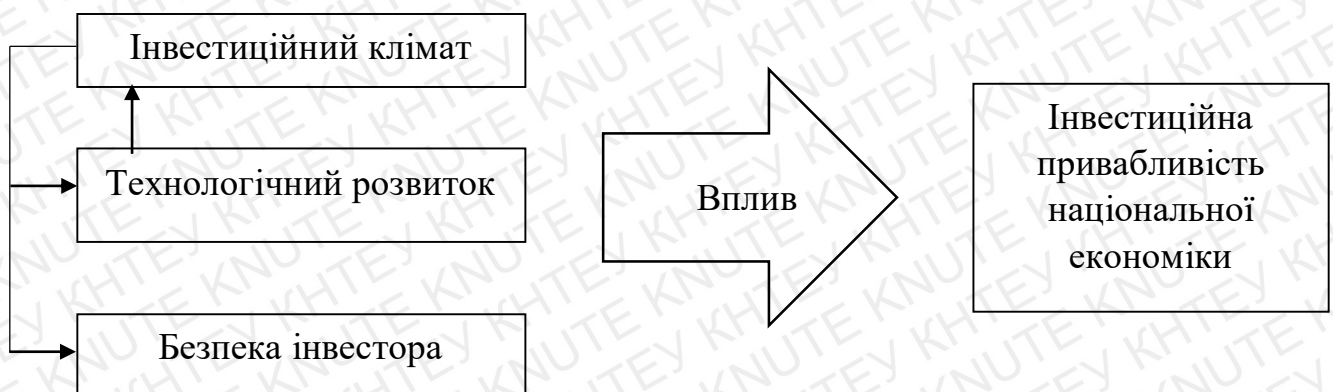

Рис. 3.1. Фактори впливу на інвестиційну привабливість національної економіки

Джерело: розроблено автором

Тобто стримуючими факторами процесу залучення інвестицій в економіку України є: не задовільний інвестиційний клімат, низький рівень технологічного розвитку та ризик самого інвестора. Ці фактори є взаємозалежними і уповільнюють темп інвестиційного розвитку країни.

Так, інвестиційний клімат держави це найперше, на що звертає увагу інвестор. Від економічної привабливості країни залежить її можливість конкурувати у боротьбі з іншими країнами щодо залучення інвестицій. В Україні до проблем, які погіршують інвестиційний клімат, відносять політичну та

економічну нестабільність, високі ставки податкового навантаження на вітчизняних товаровиробників; зростання тенденції щодо втрати кваліфікованих кадрів (виїзд за кордон); кризове становище фінансової системи країни; розбіжність між потребами економіки та спрямуванням залучених коштів та інше. Тобто, видно, що всі зазначені проблеми можна охарактеризувати як такі, що виникли через економічну нерівновагу та недосконале виконання державою власних функцій. Наявність всіх цих проблем відштовхує інвестора та знижує його інтерес до економіки України, яка уступає іншим більш конкурентоспроможним країнам.

Невирішені зазначені проблеми, їх посилення та зростання не тільки погіршують ще більше інвестиційний клімат країни, а й провокують виникнення нових. Так, через негативний стан держави виникли проблеми, які формують наступний фактор, що знижує привабливість національної економіки для інвесторів – низький рівень технологічного розвитку країни. Загальновідомо, що рівень технологічного укладу країни залежить від обсягу ресурсів, що спрямовуються на інноваційний та техніко-технологічний розвиток. Україна відстає від своїх конкурентів через низьку якість вироблених товарів, недосконалість процесу виробництва, застарілість основних засобів. Насамперед, це виходить з того, що процес розподілу інвестиційних ресурсів є недосконалим та нерівномірним, а залучені кошти спрямовуються не в ті галузі економіки, які цього потребують і є пріоритетними. З цього виходить недовикористання державою власного виробничого потенціалу, а високе податкове навантаження взагалі стримує процес виходу національних товаровиробників на міжнародні ринки.

Зрозуміло, що дані проблеми в свою чергу ще більше погіршують інвестиційний клімат держави і створюють високі ризики для інвесторів, що є наступним негативним фактором України в процесі інвестиційного забезпечення. Так, виходячи з того, що в країні нестабільна політична та економічна ситуація, недосконале законодавче регулювання процесу інвестиційного забезпечення, відсутність державної підтримки національних виробників та багато інших негативних тенденцій, інвестор, вкладаючи свої кошти, йде на великий ризик і, не

маючи гарантій захисту власних ресурсів, відмовляється від здійснення такої ризикової діяльності.

Метою інвестування для багатьох іноземних інвесторів поки що є використання українського ринку для отримання швидкого прибутку. Сьогодні існує схильність інвесторів до фінансових зловживань і відмивання коштів. Високий ступінь інвестування з таких країн, як Віргінські острови та Нідерланди пояснюється суттєвими пільгами для зареєстрованих у них іноземних компаній, а значить, їм притаманні певні елементи офшорності, проте неспівставні з Кіпром. Режим офшорної зони, що діє на Кіпрі, сприяв здійсненню з території острова т. зв. «опосередкованих» ПІІ, які значно перевищують власні кіпрські інвестиції. За попередніми оцінками, значну частину ПІІ з Кіпру здійснюють дочірні структури українських фірм. Основними галузевими пріоритетами вкладення інвестицій вище вказаних країн є фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомим майном, оптова та роздрібна торгівля, інформація та телекомунікації, харчова та хімічна промисловість, металургійне виробництво, виробництво гумових та пластмасових виробів, машинобудування та ін. Так, відтік капіталів країн-інвесторів які входять до семи найрозвиненіших країн світу (Німеччини, Великої Британії та Франції), з легкістю компенсується капіталом острівних країн (Кіпром).

Статистичні дані, зібрані і розраховані під час написання випускної кваліфікаційної роботи, дають підстави для висновку, що саме країни ЄС здійснюють найбільший вплив на стан і динаміку інвестиційних процесів в Україні. Європейський Союз є інтеграційним ядром, навколо якого формуються ключові економічні й політичні процеси всієї Європи. Номінальна частка країн ЄС у ВВП світу складає 23,1%. Також на країни ЄС припадає понад 40% золотовалютних ресурсів і зовнішньоторгового обороту світу. Відтак подальше поглиблення євроінтеграції України матиме низку позитивних наслідків для національної економіки.

Якщо дати оцінку позиції України у світових рейтингах, які характеризують її макроекономічний стан, інвестиційний потенціал та легкість ведення бізнесу, то поки вона є не досить втішною, адже країна займає доволі низькі позиції. Проте,

ситуація не є критичною і спостерігається позитивна динаміка. Зокрема, у світових рейтингах інвестиційної привабливості та іміджу країн за 2019, що складаються на основі міжнародних індексів: глобальної конкурентоспроможності, легкості ведення бізнесу, економічної свободи і процвітання, - Україна покращила своє положення на 2-5 позиції. Лише за індексом глобальної конкурентоспроможності Україна втратила 2 позиції.

Основними проблемами, які негативно сприяють залученню ПІІ в регіони України в сучасних умовах є:

– нерозвиненість інструментів розвитку внутрішнього потенціалу регіонів, а саме регіональних стратегій. У наявних планах регіонального розвитку відсутній системний аналіз внутрішнього потенціалу регіону та визначення способів його використання. Відповідно, проведений у такий спосіб аналіз стану розвитку окремих галузей та сфер діяльності не сприяє розкриттю внутрішнього потенціалу регіонів.

– падіння обсягів залучення іноземних інвестицій унаслідок погіршення соціально-економічної ситуації в країні та зниження інвестиційної привабливості регіонів Сходу України через бойові дії.

– нераціональність розподілу ПІІ, що призводить до їх низької віддачі. Протягом тривалого періоду спостерігається концентрація інвестицій у галузях переробної промисловості, фінансовій та страховій діяльності, оптовій та роздрібній торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів. Через нерівномірний розподіл інвестицій неможливо досягти успіху в економічному розвитку. Натомість, спостерігається нестача прямих інвестицій у галузях будівництва, сільського, лісового та рибного господарства, через ризикованість та сезонність даних інвестпроектів.

– неефективність корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності. В Україні існують проблеми з виконанням взаємних зобов'язань, у результаті чого інвестори з компаній-резидентів, яких не влаштовує вітчизняне законодавство, намагаються вивести капітал за межі України.

З регіональної точки зору, у 2019 р. до Дніпропетровської, Донецької, Київської, Львівської, Одеської, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської областей та до м. Київ надійшло найбільша кількість іноземних інвестицій, частка яких становить 85,6 відсотка від усіх залучених ПІІ. Київ залучив найбільшу частку ПІІ (19 344,3 млн. дол.), адже саме в столиці зосереджена ділова активність, а Тернопільська область (49,5 млн. дол.) – найменше.. Таке спрямування іноземних інвестицій та капітальних інвестицій в регіональному розрізі не сприяє досягнення єдиного рівня соціально-економічному розвитку регіонів та посилює подальше збільшення розриву у їх розвитку та потенціалу.

Якщо розглянути пріоритетні галузі для інвестування, то іноземний капітал сьогодні особливо необхідний у тих сферах економіки України, активізація яких допоможе вивести її з кризового стану та зняти соціальне напруження в суспільстві. Насамперед, це виробництво продуктів харчування, товарів широкого попиту та послуг, ліків; агропромислове господарство; паливно – енергетичні галузі; розвиток інфраструктури (транспорт, телекомунікації, побутовий сервіс); розвиток готельного господарства і туризму; стимулювання залучення іноземних інвестицій у наукову, науково – технічну та інноваційну сфери. Аби розвивалось ефективно, інноваційне виробництво, а не застаріла, екстенсивна промисловість.

3.2. Рекомендації щодо покращення інвестиційного клімату України

На основі проведеної у науковій роботі комплексної оцінки інвестиційного клімату України, можемо зробити висновок, що на сьогоднішній день несприятливий інвестиційний клімат формують як суб'єктивні та і об'єктивні чинники країни через існуючу проблему щодо активізації інвестиційних процесів в Україні.

Покращення інвестиційного клімату України є запорукою сталого економічного розвитку країни й поліпшення її міжнародного іміджу на світовій арені. Виходячи з цього, вважаємо за потрібне перш за все модернізувати українську економіку відповідно до світових вимог, основувшись на успішному досвіді країн ЄС.

Мотивом для впровадження урядом сприятливої інвестиційної політики є загальне підвищення добробуту країни та відповідно її іміджу на світовій арені. Завдяки залученню ПІІ створюються нові виробничі потужності, імпортуються новітні технології та збільшується кількість робочих місць.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій у вигляді акціонерного капіталу на 1 січня 2019 р. склав 32 905,1 млн дол. Такий показник обсягу прямих іноземних інвестицій тримається в країні вже протягом 5-ти років. Це зумовлено економічною та політичною нестабільністю в країні, прогалинами в інвестиційному законодавстві, відсутністю належного інституційного забезпечення розвитку інвестиційного ринку, сильний податковий тиск.

Цими ж причинами пояснюється факт, що обсяг ПІІ в Україні з розрахунку на душу населення становить 780 доларів США, що в декілька разів менше аналогічних показників в країнах Центральної та Східної Європи (у Чехії – 10,7 тис. дол., Данія – 17,4 тис. дол., Польщі – 5,6 тис. дол.).

Інвестиції надійшли зі 109 країн світу. До п'ятірки основних країн-інвесторів, на які припадає 79% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 10 368,9 млн. дол., Нідерланди – 8 301,4 млн. дол., Великобританія – 2 060,6 млн. дол., Німеччина – 1 843,1 млн. дол., Швейцарія – 1 714,5 млн. дол., Австрія – 1 249,4 млн. дол., Віргінські Острови (Брит.) – 1 062,1 млн. дол., Франція – 845,5 млн. дол., Російська Федерація – 783,3 млн. дол. та Польща – 693,7 млн. дол.

Покращити інвестиційний клімат країни можливо за рахунок різноманітних заходів, зокрема забезпечення чіткого правового поля інвестиційної діяльності, макроекономічної та політичної стабільності, запровадження податкових та митних пільг, дотацій, субсидій, субвенцій і бюджетних позик на розвиток пріоритетних сфер галузей економіки, подолання бюрократичних бар'єрів, корупції, забезпечення правового захисту інвестицій, покращення інформаційного забезпечення та інвестиційної інфраструктури. З метою поліпшення інвестиційного клімату необхідно провести ефективну політику зі зниження інфляції та інфляційних очікувань, а також врегулювати проблему державного боргу, забезпечити процедуру захисту прав власників та інвесторів. Тобто, створити такі

сприятливі умови, при яких підвищиться міжнародний імідж країни, а інвестор буде зацікавлений працювати на території України на довгострокову перспективу. Також, слід зазначити, що головним завданням залучення іноземних інвестицій є сприяння довгостроковим цілям розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Більш того, необхідно забезпечити чіткий зв'язок між політикою залучення іноземних інвестицій та промисловою політикою. Тому пільги щодо ПІІ повинні розроблятися та надаватися урядом виходячи з планів відносно того, який промисловий пейзаж країна хотіла б мати в майбутньому.

Головним прагненням інвестора є мінімізація ризиків та максимізація отриманого прибутку. Вивчення іноземного досвіду та стан інвестиційного клімату дозволяє запропонувати такий спектр для стимулювання залучення ПІІ:

- зниження темпів інфляції. Адже знецінення капіталу через галопуючу інфляцію, яка наявна в Україні, інвестиційний імідж погіршується;
- забезпечення стабільності банківської системи та формування довіри до неї у громадян та інвесторів;
- мобілізації вільних коштів підприємств і населення на інвестиційні потреби шляхом підвищення процентних ставок по депозитах і внесках;
- запуску передбаченого законодавством механізму банкрутства;
- поглиблення інтеграційних процесів з ЄС.

В умовах посилення конкуренції за прямі іноземні інвестиції у світі значно важливим стає застосування стимулюючих заходів для залучення ПІІ в економіку країни-реципієнта. Спеціальні заходи податкового, фінансового та організаційного характеру покликані поліпшити загальний інвестиційний клімат в країні, посилити інвестиційну привабливість як національної економіки в цілому, так і її окремих галузей і регіонів.

Для підвищення інвестиційного клімату доцільно провести ряд інноваційних заходів, які комплексно вплинуть на інвестиційний клімат в Україні. Вважаємо, що для формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні необхідно:

- поліпшення інвестиційної інфраструктури;

- покращення демографічних показників в цілому;
- контроль за рівнем ризиків (криміногенних, політичних, інфляційних та інших);
- адаптація правової та нормативної бази України відповідно до вимог ЄС, націленої на ефективне та стабільне функціонування економіки;
- підвищення рівня ВВП України;
- врегулювання проблеми державного боргу;
- скорочення масштабу корупції в органах самоврядування;
- забезпечення розвитку фінансового сектору.

Потрібно також активізувати потік внутрішніх інвестицій, адже для іноземних інвесторів це показник довіри резидентів щодо прибутковості інвестиційної діяльності в країні і як наслідок, вони будуть оцінювати інвестування в Україну як прибуткове і менш ризиковане. Для стимулювання внутрішніх інвестицій необхідно першочергово забезпечити надання пільг малому та середньому бізнесу для використання розроблених інвестиційних проектів.

Зауважимо, що Україна володіє багатими природними ресурсами, має вигідне географічне положення, родючі ґрунти, сприятливий клімат, високий рівень науково-дослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки, розвинену інфраструктуру, а отже можемо стверджувати, що інвестиційний потенціал є сприятливий.

Попри вище зазначені переваги інвестиційний клімат України залишається є ризикованим для європейських інвесторів навіть при наявності відносно дешевої кваліфікованої робочої сили.

Тому для формування сприятливого інвестиційного клімату рекомендуємо запровадити такі заходи:

- 1) зниження податкового навантаження;
- 2) подолання корупції на всіх рівнях влади;
- 3) боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки, зниження рівня безробіття;
- 4) забезпечення ефективного функціонування судової системи;

- 5) адаптація законодавства до вимог ЄС;
- 6) впровадження механізму страхування ризиків іноземного інвестування;
- 7) забезпечення ефективного функціонування політичної системи в Україні;
- 8) забезпечення стабільності політичного середовища;
- 9) гарантії банківської системи;
- 10) звільнення від податкового навантаження на 1 році здійснення капіталовкладень в економіку України;
- 11) забезпечення пільгового податкового режиму на 2-3 році капіталовкладень в економіку України;
- 12) усунення технічних бар'єрів в процесі відшкодування ПДВ та митного оформлення товарів;
- 13) забезпечення внутрішнього конкурентного середовища для розвитку інвестиційної діяльності;
- 14) впровадження реальних заходів для боротьби з монополією на українському ринку;
- 15) забезпечення системи державних гарантій для інвестору в пріоритетних для України сферах інвестування;
- 16) активізація заходів, щодо формування позитивного інвестиційного іміджу України.

Важливою проблемою формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні є нерівномірність його здійснення, тому вважаємо, що його необхідно проводити в кожному регіоні країни. Зауважимо, що для стимулювання внутрішніх інвестицій основною стратегічною засадою формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва

Над створенням сприятливого інвестиційного клімату повинні злагоджено працювати всі елементи структур державного апарату. Засобом реалізації є знищення корупції, справедлива державна і місцева адміністрація, програмно-цільовий принцип розвитку. Повинна відбутися переорієнтація бюджетних витрат зі споживання на розвиток. Важливо повернути підірвану довіру інвесторів. Необхідно відкрити шляхи для інвесторів мінімум на десять років, а всім, хто

скористається цими перевагами, держава повинна надати гарантії як мінімум на 30 років. За цей період необхідно перетворити Україну в інноваційну країну. Для покращення інвестиційного клімату необхідно сформувати стабільну державну політику у сфері іноземного інвестування, розраховану на довгострокову перспективу, а також розробити обґрунтовану державну стратегію із формування сприятливого інвестиційного клімату.

Висновки до розділу 3

Таким чином проведене дослідження надає можливість констатувати, що українська економіка, перебуваючи у доволі депресивному стані, зараз потребує додаткового капіталу у вигляді притоку іноземних інвестицій аби стабілізувати та збалансувати економічний стан. Реформування економічної системи та подальша інтеграція у Європейський економічний простір вимагає від України впровадження ефективної інвестиційної політики.

Використовуючи комплексний підхід до цієї проблеми, ми можемо підвищити авторитет України не лише на європейського ринку, але й світовому, що сприятиме забезпеченню економічного та інноваційного розвитку України.

Запровадження запропонованих стратегічних шляхів формування сприятливого інвестиційного клімату призведе до припливу інвестицій, особливо іноземних, та сприятиме забезпеченню ефективних умов для переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки країни.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведений аналіз дає змогу зробити висновок про те, що інвестиційна привабливість є одним з найголовніших чинників формування позитивного міжнародного іміджу країни.

Виявлено фактори, які негативно впливають на інвестиційний клімат країни. Іноземні інвестиції визнано актуальною та перспективною формою капіталовкладень для України. Завдяки аналізу обсягів прямих іноземних інвестицій за останні роки з'ясовано, що іноземні вкладення зростали до 2014 року, після чого відбувся спад їхніх обсягів, що відобразилось на добробуті населення та економічній ситуації загалом.

У випускній кваліфікаційній роботі виділено основні країни-інвестори в Україну (Кіпр, Нідерланди, Великобританія, Німеччина), а також найпривабливіші для них галузі (промисловість має 33,38 %, оптова та роздрібна торгівля – 15,69 %, операції з нерухомим майном – 12,02 %, фінансова та страхова діяльність – 11,16 %).

Проведене нами дослідження свідчить про те, що більша частина залучених в економіку України інвестицій – це інвестиції з офшорних зон, що є показником того, що більша частина залучених коштів – це гроші українських інвесторів, які прагнуть оптимізувати втрати від оподаткування. Таким чином, режим офшорної зони, що діє на Кіпрі, сприяв здійсненню з території острова т. зв. «опосередкованих» ПІІ, які значно перевищують власні кіпрські інвестиції. За попередніми оцінками, значну частину ПІІ з Кіпру здійснюють дочірні структури українських фірм.

Хоча Україна є досить привабливою для залучення інвестицій, інвестиційний клімат в країні на даний час залишається вкрай несприятливим для іноземних інвесторів, що пояснюється наступними основними причинами:

- 1) воєнного конфлікту між Україною та Російською Федерацією на сході нашої держави;
- 2) високий рівень корупції;
- 3) недосконалість відповідної законодавчої бази;

- 4) недостатнє державне фінансування вітчизняних наукових закладів;
- 5) відсутність власної системи оцінювання інвестиційного клімату країни та її окремих регіонів;
- 6) митні бар'єри (велику кількість скарг серед ділових кіл зарубіжних країн викликає робота митних служб, що пов'язане переважно з нестабільністю законодавства);
- 7) відсутність дієвої системи страхування (недостатньо розвинені механізми державного страхування іноземних інвестицій);
- 8) ненадійність банківської системи (українські банки втратили довіру іноземних кредиторів, а також, що найголовніше, довіру населення; обмеженим є кредитування юридичних та фізичних осіб банками, значно зменшився обсяг депозитів, які розташовані на рахунках українських банків);
- 9) дефіцит досвідчених та кваліфікованих фахівців в управлінні проектами;
- 10) відсутність практичного досвіду, слабка розвиненість інфраструктури венчурних інвестицій в Україні.
- 11) відсутністю усталеної та виваженої стратегії залучення іноземного капіталу у вітчизняну економіку;
- 12) низьким рівнем захисту прав та законних інтересів інвесторів, у т.ч. іноземних;

Невирішеність цих проблем приводила й приводить до негативних наслідків як для іноземних інвесторів, які втрачають прибутки й змушені йти з українського ринку, так і для держави загалом внаслідок погіршення інвестиційного іміджу, скорочення робочих місць та зниження рівня життя населення. Розглянуті проблеми іноземного інвестування в Україну потребують нагального прийняття відповідних рішень та здійснення реальних кроків органами центральної та регіональної державної влади, які мають бути націлені на досягнення паритету між короткостроковими інтересами окремих приватних іноземних інвесторів та одержанням довгострокових ефектів для національного господарства й населення України загалом.

Для виходу із ситуації, що склалася, необхідно реалізувати декілька першочергових заходів:

- 1) розробити довгострокову стратегію залучення іноземного капіталу в економіку України та окремих її регіонів, враховуючи політико-економічні особливості розвитку держави на сучасному етапі;
- 2) розробити національний та регіональні плани підвищення інвестиційної привабливості України та її адміністративно-територіальних утворень з урахуванням поточних рейтингів інвестиційної привабливості.

Отже, в умовах ринкової економіки організація інвестиційної діяльності потребує регулювання інвестиційного процесу як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях. Висока інвестиційна привабливість сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дає можливість оновлювати виробництво, модернізувати й нарощувати основні фонди підприємств, упроваджувати новітні технології. Інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни. Нині стабілізація інвестиційного клімату є найважливішим завданням для України.

Прилив іноземних інвестицій забезпечить в майбутньому повноцінне функціонування господарюючих суб'єктів, підвищить конкурентоспроможність національного виробництва та забезпечить збалансованість економічного розвитку. Саме через прилив інвестицій і визначають процес економічного зростання держави і покращення її міжнародного іміджу, тому сталий економічний розвиток суспільства значною мірою залежить від обсягу інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амплєєва І. О. Регіональний розподіл інвестицій в основний капітал / І. О. Амплєєва // Науковотехнічна інформація: науково-практ. інф. журнал. – 2016. – № 3 (25). – С. 11–14
2. Асаул А. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов / А. Асаул // Регіональна економіка. – 2015. – № 2. – С. 53–62.
3. Білецька Г. Інвестиційний клімат: проблеми сучасності та шляхи покращення // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 11. – С.17-20.
4. Блех Ю. Я., Инвестиционные расчеты: модели и методы оценки инвестиционных проектов: пер. с англ. Ф.П. Тарасенко / Ю. Я. Блех. – Калининград: Янтарный сказ, 2015. – 139 с.
5. Болаев А. В. Привлечение прямых иностранных инвестиций как фактор внедрения зарубежных технологий в странереципиенте в условиях экономической глобализации. Управление экономическими системами: электронный научный журнал. 2016. 4 (64)
6. Бутко М. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // Економіка України. – 2015. – № 11. – С. 30–37.
7. Гаврилюк О. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України // Фінанси України. – 2016. – № 4. – С.79-89.
8. Горбатюк Л. Інвестиції: економічна сутність і класифікації // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2016. - № 2. – С. 201 – 204.
9. Даниленко А. Актуальні питання прямих іноземних інвестицій до України з ЄС (у контексті розширення Євросоюзу на Схід) // Фінанси України. — 2016. — № 1 (146). — С.127-137
10. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності: навч. посіб./ А. П. Дука – К.: Каравела, 2015. – 424 с
11. Інвестування: навч. посіб. / [В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко та ін.]; за ред. В. М. Гриньової . – К.: Знання, 2016. - 452 с

12. Іщук С. О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С. О. Іщук, Т. В. Кулініч // Регіональна економіка. – 2015. – № 3. – С. 71–78.
13. Карімов Г. І. Стимулювання інвестиційної діяльності в системі управління регіону / І. Г. Карімов // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 6. – С. 17–20.
14. Кирик Л. В. Проблеми дослідження інвестиційної привабливості регіону / Л. В. Кирик, Б. С. Катаєва // Сталий розвиток економіки: всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2016. – № 1. – С. 104–107.
15. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві: [навч. посібник] / Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов. – К.: ВНЕУ, 2016. – 298 с.
16. Коренюк Петр, Копил Елена. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економік. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2018. № 2 (14) С. 56-62.
17. Корнеева Н. А. Методичні підходи до побудови комплексної інтегральної оцінки інвестиційної привабливості на регіональному рівні / Н. А. Корнеева // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 2. – С. 106–111.
18. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н. Макарій // Економіст. – 2015. – № 1. – С. 52.
19. Марцин В. Організація та оцінювання інвестиційного середовища в Україні // Проблеми науки. – 2016. – № 2. – С.2 – 9
20. Музичко А. С. Інвестиційна діяльність в Україні: навч. посіб. / А. С. Музичко. – К.: Кондор, 2015. – 406 с.
21. Писаренко С. Регіональні пріоритети іноземного інвестування // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2016. - № 14. – С. 26 – 28.
22. Покатаєва К. П. Теоретичні аспекти визначення категорій „інвестиційний потенціал” та „інвестиційна привабливість” / К. П. Покатаєва // Комунальне господарство міст : наук.-техніч. зб. Серія: Економічні науки. – К.: Техніка. – 2017. – № 75. – С. 262–268.

23. Сінченко В. Ефективність інвестування в українську економіку //Актуальні проблеми економіки. –2016. – № 7. – С. 4 - 6.
24. Теорії інвестицій: навч. посіб. / [Н. О. Татаренко, А. М. Поручик, О. Ю. Мелих та ін.]; за ред. Н. О. Татаренко. – К.: КНЕУ, 2015. – 160 с.
25. Туболець І. І. Чинники формування інвестиційної привабливості регіону / І. І. Туболець // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 20. – С. 9–11
26. Усов М. А. Проблемы комплексной оценки инвестиционной привлекательности инновационных проектов / С. П. Сударкина, М. А Усов // Международный научный журнал ISJ Theoretical & Applied Science. – Казахстан, Тараз – 2018 - №2 (58)
27. Усов М. А. Понятійний апарат та склад інноваційно-інвестиційного комплексу // Вісник НТУ «ХП». – Х.: НТУ «ХП». – 2018. – № 19.
28. Федоренко В. Г. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / В. Г. Федоренко. – К.: МАУП, 2015. – 191 с
29. Худавердієва В. Стратегія залучення іноземних інвестицій в економіку України // Фінанси України. - 2016. - № 6. - С. 62 - 71.
30. Череп А. В. Инвестознаводство. навч. посіб. / А. В. Череп – К.: Кондор, 2016. – 398 с
31. Череп А. Інвестиційна привабливість України та шляхи її поліпшення // Формування ринкових відносин в Україні. – 2016. - № 5 (108). – С. 76 – 79.
32. Antonios Zairis. The course of foreign direct investment in the Greek economy. East-West Journal of Economics and Business. Vol. XIX. No 2. 2016. 11-32 pp.
33. Doing Business 2018: A World Bank Group Flagship Report 2018. 201 p.
34. Doing Business 2019: A World Bank Group Flagship Report 2019. 211 p.
35. Erdal Demirhan, Mahmut Masca. Determinants of foreign direct investment flows to developing countries: A cross-sectional analysis. Prague Economic Papers. 2018. № 4. 356-369 pp.
36. Federica Custorella. The impact of globalization on FDI: An empirical analysis of the FDI determinants in China: Master’s Thesis: EKHR81 “Master’s Programme in

International Economics with a focus on China” ; Lund University School of Economics and Management. Sweden. June 2017. 48 pp.

37. Helmut Birnleitner. Attractiveness of Countries for Foreign Direct Investments from the Macro-Economic Perspective. Proceedings of FIKUSZ '14 Symposium for Young Researchers: materials of scientific-practical. Conf. by the Óbuda University Budapest. 2016. 29-40 pp.

38. Index of Economic Freedom 2018: The Heritage Foundation/ 2018. 421 p.

39. Index of Economic Freedom 2019: The Heritage Foundation/ 2018. 425 p.

40. Shaukat Ali. Wei Guo. Determinants of FDI in China. Journal of Global Business and Technology. Volume 1. № 2, Fall 2015. 21-33 pp.

41. The Global Competitiveness Report 2017–2018 / ed. Prof. Klaus Schwab: World Economic Forum. 2018. 379 p.

42. The Global Competitiveness Report 2019 / ed. Prof. Klaus Schwab: World Economic Forum. 2019. 571 p.

43. Theodor Friederiszick, Marcel Stapke, André Wolf. BDO International Business Compass. Hamburg. 2018. 53 pp.

44. The PRS Group. International Country Risk Guide Methodology. URL: <https://www.prsgroup.com/wp-content/uploads/2018/11/icrgmethodology.pdf>

45. [Електронне джерело] – Режим доступу:
http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2015_5_2/241-245.pdf

46. [Електронне джерело] – Режим доступу:
https://pidru4niki.com/11540510/investuvannya/investitsiyniy_klimat_metodi_yogo_do_slidzhennya

47. [Електронне джерело] – Режим доступу:
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2018/153.pdf

48. [Електронне джерело] – Режим доступу:
http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html

49. [Електронне джерело] – Режим доступу:
<https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/>

50. [Електронне джерело] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>

51. [Електронне джерело] – Режим доступу:

<https://tradingeconomics.com/ukraine/competitiveness-index>

52. [Електронне джерело] - Режим доступу: [https://ua-](https://ua-news.liga.net/economics/news/ukraina-pidnyalasya-v-reytingu-doing-business-2020)

[news.liga.net/economics/news/ukraina-pidnyalasya-v-reytingu-doing-business-2020](https://ua-news.liga.net/economics/news/ukraina-pidnyalasya-v-reytingu-doing-business-2020)

ДОДАТКИ

Додаток А

Міжнародні показники інвестиційної привабливості країн [46]

International Country Risk Guide (ICRG)		
1	2	3
Політичний ризик	Урядова стабільність	Єдність уряду Сила законодавства Народна підтримка
	Соціально-економічні умови	Безробіття Довіра споживачів Бідність
	Інвестиційний портфель	Життєздатність контракту / експропріація прибутки Репатріація Затримки платежів
	Внутрішній конфлікт	Громадянська війна / переворот Тероризм / політичне насильство Громадянський розлад
	Зовнішній конфлікт	Війна Транскордонний конфлікт Зовнішній тиск
	Корупція	
	Військові в політиці	
	Релігійна напруженість	
	Правопорядок	Сила та неупередженість правової системи Оцінка загального дотримання закону
	Етнічна напруженість	
	Демократична підзвітність	Почергова демократія Переважна демократія Де-факто однопартійна держава Де-Юре Однопартійна держава Самодержавство
	Якість бюрократії	

Продовження додатку А

International Country Risk Guide (ICRG)		
1	2	3
Економічний ризик		ВВП на душу населення Зростання реального ВВП Річний рівень інфляції Бюджетний баланс Поточний рахунок
Фінансовий ризик		Зовнішній борг Обслуговування боргу Чиста ліквідність у місяцях Стабільність курсу валют
International Business Compass (IBC)		
Економічний умови	Дохід на душу населення Державний борг Приплив ПІІ на душу населення Інфляція Свобода бізнесу Інфраструктура Сукупна ставка податку Ринковий потенціал	<u>Привабливість ринку:</u> Населення Інфляція Споживчі витрати на душу населення Політична стабільність Інфраструктура Свобода торгівлі

Продовження додатку А

International Business Compass (IBC)		
1	2	3
Політико-правові умови	Політична стабільність Нормативна якість Верховенство права Контроль корупції Свобода торгівлі Інвестиційна свобода	<u>Привабливість місця виробництва:</u> Сукупна ставка податку Інфраструктура Ринковий потенціал Витрати на оплату праці Верховенство права Свобода праці Свобода інвестицій
Соціокультурні умови	Приріст населення Рівень безробіття Витрати на споживання на душу населення Здоров'я Освіта Свобода праці	
Global Competitiveness Index		
Установи	Державні установи Приватні установи	1) Майнові права Етика та корупція Неправомірний вплив 2) Результати діяльності державного сектору Безпека Корпоративна етика
Інфраструктура	Транспортна інфраструктура Електроенергія та телефонія	1) Якість загальної інфраструктури Якість доріг Якість залізничної інфраструктури Якість портової інфраструктури Якість інфраструктури повітряного транспорту Доступні кілометри місця авіакомпанії 2) Якість постачання електроенергії Передплата на мобільний телефон

Продовження додатку А

Global Competitiveness Index		
1	2	3
Макро – економічне середовище		Сальдо державного бюджету Валові національні заощадження Інфляція Державний борг Кредитний рейтинг країни
Здоров'я та початкова освіта	1) Здоров'я 2) Початкова освіта	1) Вплив малярії на бізнес Захворюваність на малярію Вплив туберкульозу на бізнес Захворюваність на туберкульоз Вплив ВІЛ / СНІДу на бізнес Поширеність ВІЛ Дитяча смертність Ймовірна тривалість життя 2) Якість початкової освіти Рівень охоплення початковою освітою
Вища освіти та навчання	1) Внутрішня конкуренція 2) Іноземна конкуренція 3) Якість умов попиту	1) Інтенсивність місцевої конкуренції Ступінь домінування на ринку Ефективність антимонопольної політики Вплив оподаткування на стимули для інвестування Загальна ставка податку Кількість процедур, необхідних для початку бізнесу Час, необхідний для відкриття бізнесу Витрати на аграрну політику 2) Поширеність торгових бар'єрів Торгові тарифи Поширеність іноземної власності Вплив бізнесу на правила щодо ПІІ Тягар митних процедур Імпорт у відсотках від ВВП 3) Ступінь орієнтації на клієнта Вишуканість покупця

Продовження додатку А

Global Competitiveness Index		
1	2	3
Ринок праці ефективність	1) Гнучкість 2) Ефективне використання таланту	1) Співпраця у відносинах праці та роботодавця Гнучкість визначення заробітної плати Практики найму та звільнення Витрати на резерв Вплив оподаткування на заохочення до праці 2) Оплата праці та продуктивність праці Опора на професійне управління Потенціал країни утримувати таланти Потенціал країни залучати таланти Участь жінок у робочій силі
Розвитку фінансового ринку	1) Ефективність 2) надійність і впевненість	1) Фінансові послуги, що відповідають потребам бізнесу Доступність фінансових послуг Фінансування через місцевий ринок акцій Легкість доступу до позик Наявність венчурного капіталу 2) Обґрунтованість банків Регулювання бірж цінних паперів Індекс законних прав
Технологічна готовність	1) Технологічне прийняття 2) Використання ІКТ	1) Наявність новітніх технологій Поглинання технологій на рівні фірми ПП та передача технологій 2) Інтернет-користувачі Передплата на широкосмуговий Інтернет Пропускна здатність Інтернету Передплата на мобільний широкосмуговий зв'язок Передплата на мобільний телефон Стационарні телефонні лінії
Розмір ринку	1) Розмір внутрішнього ринку 2) Розмір зовнішнього ринку	1) Розмір внутрішнього ринку 2) Розмір зовнішнього ринку

Продовження додатку А

Global Competitiveness Index		
1	2	3
Трудності бізнесу		Кількість місцевого постачальника Якість місцевого постачальника Стан кластерного розвитку Характер конкурентних переваг Ширина ланцюжка створення вартості Контроль міжнародного розподілу Витонченість виробничого процесу Ступінь маркетингу Готовність делегувати повноваження Опора на професійне управління
Інновації		Інноваційна спроможність Якість науково-дослідних установ Витрати компанії на НДДКР Співпраця університетів та галузей у галузі досліджень та розробок Державне замовлення передових технологій продуктів Доступність науковців та інженерів Патентні заявки РСТ Захист інтелектуальної власності

Звіт Всесвітнього економічного форуму про Україну 2018 р. [41]

Index Component	Rank/137	Value	Trend	Index Component	Rank/137	Value	Trend
1st pillar: Institutions	118	3.2		6th pillar: Goods market efficiency	101	4.0	
1.01 Property rights	128	3.3		6.01 Intensity of local competition	78	5.0	
1.02 Intellectual property protection	119	3.3		6.02 Extent of market dominance	106	3.2	
1.03 Diversion of public funds	119	2.4		6.03 Effectiveness of anti-monopoly policy	124	2.8	
1.04 Public trust in politicians	91	2.5		6.04 Effect of taxation on incentives to invest	129	2.6	
1.05 Irregular payments and bribes	106	3.2		6.05 Total tax rate % profits	115	51.9	
1.06 Judicial independence	129	2.3		6.06 No. of procedures to start a business	18	4	
1.07 Favoritism in decisions of government officials	111	2.4		6.07 Time to start a business days	22	5.0	
1.08 Efficiency of government spending	113	2.4		6.08 Agricultural policy costs	75	3.7	
1.09 Burden of government regulation	81	3.3		6.09 Prevalence of non-tariff barriers	120	3.8	
1.10 Efficiency of legal framework in settling disputes	116	2.7		6.10 Trade tariffs % duty	44	2.9	
1.11 Efficiency of legal framework in challenging regulations	122	2.5		6.11 Prevalence of foreign ownership	127	3.3	
1.12 Transparency of government policymaking	65	4.0		6.12 Business impact of rules on FDI	130	3.3	
1.13 Business costs of terrorism	122	4.1		6.13 Burden of customs procedures	126	3.0	
1.14 Business costs of crime and violence	92	4.1		6.14 Imports % GDP	47	52.8	
1.15 Organized crime	113	3.9		6.15 Degree of customer orientation	74	4.6	
1.16 Reliability of police services	101	3.7		6.16 Buyer sophistication	93	3.1	
1.17 Ethical behavior of firms	102	3.4		7th pillar: Labor market efficiency	86	4.0	
1.18 Strength of auditing and reporting standards	123	3.6		7.01 Cooperation in labor-employer relations	92	4.1	
1.19 Efficacy of corporate boards	90	4.6		7.02 Flexibility of wage determination	126	3.8	
1.20 Protection of minority shareholders' interests	129	3.1		7.03 Hiring and firing practices	52	4.0	
1.21 Strength of investor protection 1-10 (best)	66	5.7		7.04 Redundancy costs weeks of salary	49	13.0	
2nd pillar: Infrastructure	78	3.9		7.05 Effect of taxation on incentives to work	124	2.9	
2.01 Quality of overall infrastructure	88	3.6		7.06 Pay and productivity	55	4.2	
2.02 Quality of roads	130	2.4		7.07 Reliance on professional management	123	3.4	
2.03 Quality of railroad infrastructure	37	3.9		7.08 Country capacity to retain talent	129	2.2	
2.04 Quality of port infrastructure	93	3.5		7.09 Country capacity to attract talent	106	2.6	
2.05 Quality of air transport infrastructure	92	4.0		7.10 Female participation in the labor force ratio to men	60	0.83	
2.06 Available airline seat kilometers millions/week	59	313.5		8th pillar: Financial market development	120	3.1	
2.07 Quality of electricity supply	85	4.5		8.01 Availability of financial services	112	3.6	
2.08 Mobile-cellular telephone subscriptions /100 pop.	37	132.6		8.02 Affordability of financial services	120	3.0	
2.09 Fixed-telephone lines /100 pop.	51	19.8		8.03 Financing through local equity market	114	2.7	
3rd pillar: Macroeconomic environment	121	3.5		8.04 Ease of access to loans	103	3.4	
3.01 Government budget balance % GDP	53	-2.2		8.05 Venture capital availability	118	2.3	
3.02 Gross national savings % GDP	88	17.9		8.06 Soundness of banks	135	2.3	
3.03 Inflation annual % change	129	13.9		8.07 Regulation of securities exchanges	134	2.4	
3.04 Government debt % GDP	112	81.2		8.08 Legal rights index 0-10 (best)	22	8	
3.05 Country credit rating 0-100 (best)	123	21.3		9th pillar: Technological readiness	81	3.8	
4th pillar: Health and primary education	53	6.0		9.01 Availability of latest technologies	107	4.1	
4.01 Malaria incidence cases/100,000 pop.	n/a	5.1		9.02 Firm-level technology absorption	84	4.3	
4.02 Business impact of malaria	n/a	5.7		9.03 FDI and technology transfer	118	3.5	
4.03 Tuberculosis incidence cases/100,000 pop.	92	91.0		9.04 Internet users % pop.	81	52.5	
4.04 Business impact of tuberculosis	95	4.9		9.05 Fixed-broadband internet subscriptions /100 pop.	63	12.0	
4.05 HIV prevalence % adult pop.	104	0.9		9.06 Internet bandwidth kb/user	54	79.9	
4.06 Business impact of HIV/AIDS	74	5.2		9.07 Mobile-broadband subscriptions /100 pop.	115	22.6	
4.07 Infant mortality deaths/1,000 live births	50	7.7		10th pillar: Market size	47	4.5	
4.08 Life expectancy years	92	71.2		10.01 Domestic market size index	48	4.2	
4.09 Quality of primary education	42	4.6		10.02 Foreign market size index	39	5.2	
4.10 Primary education enrollment rate mid %	62	96.2		10.03 GDP (PPP) PPP \$ billions	48	353.0	
5th pillar: Higher education and training	35	5.1		10.04 Exports % GDP	30	51.9	
5.01 Secondary education enrollment rate gross %	51	99.2		11th pillar: Business sophistication	90	3.7	
5.02 Tertiary education enrollment rate gross %	16	82.3		11.01 Local supplier quantity	63	4.6	
5.03 Quality of the education system	56	3.9		11.02 Local supplier quality	67	4.4	
5.04 Quality of math and science education	27	4.8		11.03 State of cluster development	108	3.1	
5.05 Quality of management schools	88	4.0		11.04 Nature of competitive advantage	111	2.8	
5.06 Internet access in schools	44	4.8		11.05 Value chain breadth	94	3.5	
5.07 Local availability of specialized training services	68	4.3		11.06 Control of international distribution	95	3.3	
5.08 Extent of staff training	88	3.7		11.07 Production process sophistication	72	3.7	
				11.08 Extent of marketing	74	4.4	
				11.09 Willingness to delegate authority	94	4.0	
				12th pillar: Innovation	61	3.4	
				12.01 Capacity for innovation	51	4.3	
				12.02 Quality of scientific research institutions	60	3.9	
				12.03 Company spending on R&D	76	3.2	
				12.04 University-industry collaboration in R&D	73	3.4	
				12.05 Gov't procurement of advanced technology products	96	3.0	
				12.06 Availability of scientists and engineers	25	4.7	
				12.07 PCT patents applications/million pop.	52	3.6	

Звіт Всесвітнього економічного форуму про Україну 2019 р. [42]

Index Component	Value	Score *	Rank/141	Best Performer
1st pillar: Institutions 0-100	-	47.9 ↑	104	Finland
Security 0-100	-	62.6 ↓	116	Finland
1.01 Organized crime 1-7 (best)	3.9	47.8 ↓	110	Finland
1.02 Homicide rate per 100,000 pop.	6.2	80.7 ↑	100	Multiple (14)
1.03 Terrorism incidence 0 (very high) -100 (no incidence)	75.9	75.9 =	132	Multiple (25)
1.04 Reliability of police services 1-7 (best)	3.8	46.2 ↑	101	Finland
Social capital 0-100	-	45.0 ↓	118	New Zealand
1.05 Social capital 0-100 (best)	45.0	45.0 ↓	109	New Zealand
Checks and balances 0-100	-	47.0 ↓	84	Finland
1.06 Budget transparency 0-100 (best)	54	54.0	39	Multiple (2)
1.07 Judicial independence 1-7 (best)	3.0	33.0 ↑	105	Finland
1.08 Efficiency of legal framework in challenging regulations 1-7 (best)	3.0	33.6 ↑	95	Finland
1.09 Freedom of the press 0-100 (worst)	32.5	67.5 ↓	81	Norway
Public-sector performance 0-100	-	50.8 ↑	72	Singapore
1.10 Burden of government regulation 1-7 (best)	3.6	43.9 ↑	62	Singapore
1.11 Efficiency of legal framework in settling disputes 1-7 (best)	3.4	39.9 ↑	88	Singapore
1.12 E-Participation 0-1 (best)	0.69	68.5 =	72	Multiple (3)
Transparency 0-100	-	32.0 ↑	104	Denmark
1.13 Incidence of corruption 0-100 (best)	32.0	32.0 ↑	104	Denmark
Property rights 0-100	-	42.1 ↓	109	Finland
1.14 Property rights 1-7 (best)	3.3	38.6 ↓	128	Finland
1.15 Intellectual property protection 1-7 (best)	3.4	39.4 ↓	118	Finland
1.16 Quality of land administration 0-30 (best)	14.5	48.3 =	76	Multiple (5)
Corporate governance 0-100	-	54.5 ↑	91	New Zealand
1.17 Strength of auditing and accounting standards 1-7 (best)	3.9	47.6 ↑	118	Finland
1.18 Conflict of interest regulation 0-10 (best)	5.3	53.0 ↑	85	Kenya
1.19 Shareholder governance 0-10 (best)	6.3	63.0 ↑	55	Kazakhstan
Future orientation of government 0-100	-	48.7	94	Luxembourg
1.20 Government ensuring policy stability 1-7 (best)	3.1	34.3	115	Switzerland
1.21 Government's responsiveness to change 1-7 (best)	3.3	37.6	98	Singapore
1.22 Legal framework's adaptability to digital business models 1-7 (best)	3.3	39.0	89	United States
1.23 Government long-term vision 1-7 (best)	3.1	35.7	104	Singapore
1.24 Energy efficiency regulation 0-100 (best)	50.7	50.7	53	Italy
1.25 Renewable energy regulation 0-100 (best)	62.7	62.7	42	Germany
1.26 Environment-related treaties in force count (out of 29)	20	69.0	95	Multiple (6)
2nd pillar: Infrastructure 0-100	-	70.3 ↑	57	Singapore
Transport infrastructure 0-100	-	55.5 ↑	59	Singapore
2.01 Road connectivity 0-100 (best)	78.2	78.2 ↑	59	Multiple (3)
2.02 Quality of road infrastructure 1-7 (best)	3.0	33.7 ↑	114	Singapore
2.03 Railroad density km/1,000 km ²	37.3	93.3 ↑	25	Multiple (24)
2.04 Efficiency of train services 1-7 (best)	4.2	52.9 ↓	34	Japan
2.05 Airport connectivity score	68,844.5	56.6 =	53	Multiple (8)
2.06 Efficiency of air transport services 1-7 (best)	4.0	50.0 ↑	101	Singapore
2.07 Liner shipping connectivity 0-100 (best)	30.1	30.1 ↓	57	Multiple (5)
2.08 Efficiency of seaport services 1-7 (best)	3.9	48.8 ↑	78	Singapore
Utility infrastructure 0-100	-	85.2 ↓	71	Iceland
2.09 Electricity access % of population	100.0	100.0 =	2	Multiple (67)
2.10 Electricity supply quality % of output	10.3	93.4 ↑	64	Multiple (10)
2.11 Exposure to unsafe drinking water % of population	13.7	88.1 ↓	67	Multiple (26)
2.12 Reliability of water supply 1-7 (best)	4.6	59.4 ↑	80	Iceland

Продовження додатку Б.2

Index Component	Value	Score *	Rank/141	Best Performer
3rd pillar: ICT adoption 0-100	-	51.9 ↑	78	Korea, Rep.
3.01 Mobile-cellular telephone subscriptions per 100 pop.	122.6	100.0 =	60	Multiple (63)
3.02 Mobile-broadband subscriptions per 100 pop.	45.2	N/Appl.	109	United Arab Emirates
3.03 Fixed broadband Internet subscriptions per 100 pop.	12.8	24.6 ↓	68	Switzerland
3.04 Fibre internet subscriptions per 100 pop.	3.7	N/Appl.	46	Korea, Rep.
3.05 Internet users % of adult population	58.9	58.9 ↑	84	Qatar
4th pillar: Macroeconomic stability 0-100	-	57.9 ↑	133	Multiple (33)
4.01 Inflation %	12.7	75.8 ↑	131	Multiple (88)
4.02 Debt dynamics 0-100 (best)	40.0	40.0 =	114	Multiple (34)
5th pillar: Health 0-100	-	65.6 ↓	101	Multiple (4)
5.01 Healthy life expectancy years	61.0	65.6 ↓	100	Multiple (4)
6th pillar: Skills 0-100	-	69.9 ↑	44	Switzerland
Current workforce 0-100	-	61.9 ↑	52	Switzerland
6.01 Mean years of schooling years	10.4	69.3 =	51	Germany
Skills of current workforce 0-100	-	54.5 ↑	53	Switzerland
6.02 Extent of staff training 1-7 (best)	4.0	50.4 ↑	65	Switzerland
6.03 Quality of vocational training 1-7 (best)	4.2	53.4 ↑	65	Switzerland
6.04 Skillset of graduates 1-7 (best)	4.3	54.5 ↑	54	Switzerland
6.05 Digital skills among active population 1-7 (best)	4.5	57.5 ↑	56	Finland
6.06 Ease of finding skilled employees 1-7 (best)	4.4	56.7 ↑	53	United States
Future workforce 0-100	-	77.9 ↑	37	Denmark
6.07 School life expectancy years	15.0	83.3 =	54	Multiple (11)
Skills of future workforce 0-100	-	72.6 ↑	26	Denmark
6.08 Critical thinking in teaching 1-7 (best)	4.2	52.6 ↑	31	Finland
6.09 Pupil-to-teacher ratio in primary education ratio	13.0	92.5 ↓	33	Multiple (5)
7th pillar: Product market 0-100	-	56.5 ↑	57	Hong Kong SAR
Domestic competition 0-100	-	49.2 ↑	90	Hong Kong SAR
7.01 Distortive effect of taxes and subsidies on competition 1-7 (best)	3.4	40.0 ↑	104	Singapore
7.02 Extent of market dominance 1-7 (best)	3.6	43.2 ↑	89	Switzerland
7.03 Competition in services 1-7 (best)	4.9	64.3 ↑	77	Hong Kong SAR
Trade openness 0-100	-	63.8 ↓	32	Singapore
7.04 Prevalence of non-tariff barriers 1-7 (best)	4.2	54.1 ↑	91	Singapore
7.05 Trade tariffs %	2.69	82.1 ↑	43	Hong Kong SAR
7.06 Complexity of tariffs 1-7 (best)	5.9	81.9 ↓	66	Hong Kong SAR
7.07 Border clearance efficiency 1-5 (best)	2.5	37.3 =	90	Germany
8th pillar: Labour market 0-100	-	61.4 ↑	59	Singapore
Flexibility 0-100	-	58.6 ↑	61	Singapore
8.01 Redundancy costs weeks of salary	13.0	81.3 =	44	Multiple (8)
8.02 Hiring and firing practices 1-7 (best)	4.3	55.3 ↑	34	Hong Kong SAR
8.03 Cooperation in labour-employer relations 1-7 (best)	4.3	54.8 ↑	88	Singapore
8.04 Flexibility of wage determination 1-7 (best)	4.5	57.8 ↑	110	Estonia
8.05 Active labour market policies 1-7 (best)	3.8	46.5 ↑	52	Switzerland
8.06 Workers' rights 0-100 (best)	64.0	64.0 ↑	93	Multiple (2)
8.07 Ease of hiring foreign labour 1-7 (best)	4.2	53.1 ↑	65	Albania
8.08 Internal labour mobility 1-7 (best)	4.4	56.3 ↑	81	United States
Meritocracy and incentivization 0-100	-	64.1 ↑	63	Denmark
8.09 Reliance on professional management 1-7 (best)	4.1	51.8 ↑	89	Finland
8.10 Pay and productivity 1-7 (best)	4.3	55.6 ↑	45	Hong Kong SAR
8.11 Ratio of wage and salaried female workers to male workers %	0.83	79.1 ↓	46	Multiple (4)
8.12 Labour tax rate %	29.6	70.0 ↓	124	Multiple (24)

Продовження додатку Б.2

Index Component	Value	Score *	Rank/141	Best Performer
9th pillar: Financial system 0-100	-	42.3 ↓	136	Hong Kong SAR
Depth 0-100	-	30.0 ↓	97	United States
9.01 Domestic credit to private sector % GDP	47.5	50.0 ↓	76	Multiple (30)
9.02 Financing of SMEs 1-7 (best)	3.4	39.2 ↑	112	Finland
9.03 Venture capital availability 1-7 (best)	3.0	33.7 ↑	80	United States
9.04 Market capitalization % GDP	4.0	4.0 ↓	112	Multiple (15)
9.05 Insurance premium volume to GDP	1.4	23.4 ↓	78	Multiple (17)
Stability 0-100	-	57.6 ↓	141	Finland
9.06 Soundness of banks 1-7 (best)	3.2	37.4 ↑	131	Finland
9.07 Non-performing loans % of gross total loans	54.5	0.0	139	Multiple (3)
9.08 Credit gap %	-30.8	100.0 =	1	Multiple (98)
9.09 Banks' regulatory capital ratio % of total risk-weighted assets	13.7	93.0 ↓	120	Multiple (74)
10th pillar: Market size 0-100	-	63.0 ↑	47	China
10.01 Gross domestic product PPP \$ billions	347	N/Appl.	48	China
10.02 Imports of goods and services % GDP	56.8	N/Appl.	44	Hong Kong SAR
11th pillar: Business dynamism 0-100	-	57.2 ↑	85	United States
Administrative requirements 0-100	-	64.3 ↑	90	United States
11.01 Cost of starting a business % of GNI per capita	0.6	99.7 ↑	14	Multiple (2)
11.02 Time to start a business days	6.5	94.0 =	39	New Zealand
11.03 Insolvency recovery rate cents to the dollar	9.6	10.3 ↑	129	Japan
11.04 Insolvency regulatory framework 0-16 (best)	8.5	53.1 ↑	88	Multiple (6)
Entrepreneurial culture 0-100	-	50.0 ↑	73	Israel
11.05 Attitudes towards entrepreneurial risk 1-7 (best)	4.7	62.4 ↓	18	Israel
11.06 Willingness to delegate authority 1-7 (best)	4.3	55.5 ↑	73	Denmark
11.07 Growth of innovative companies 1-7 (best)	3.6	42.8 ↑	109	Israel
11.08 Companies embracing disruptive ideas 1-7 (best)	3.4	39.4 ↑	102	Israel
12th pillar: Innovation capability 0-100	-	40.1 ↑	60	Germany
Interaction and diversity 0-100	-	40.3 ↑	70	Singapore
12.01 Diversity of workforce 1-7 (best)	4.6	60.4 ↑	59	Singapore
12.02 State of cluster development 1-7 (best)	3.5	40.9 ↑	96	Italy
12.03 International co-inventions per million pop.	0.53	13.0 ↑	55	Multiple (5)
12.04 Multi-stakeholder collaboration 1-7 (best)	3.8	47.0 ↑	58	Israel
Research and development 0-100	-	31.1 ↓	59	Japan
12.05 Scientific publications score	229.3	80.6 ↑	50	Multiple (9)
12.06 Patent applications per million pop.	1.56	17.3 ↑	62	Multiple (8)
12.07 R&D expenditures % GDP	0.4	15.0 ↓	67	Multiple (7)
12.08 Research institutions prominence 0-100 (best)	0.04	11.8 ↑	44	Multiple (7)
Commercialization 0-100	-	57.6 ↑	60	Luxembourg
12.09 Buyer sophistication 1-7 (best)	3.6	44.0 ↑	65	Korea, Rep.
12.10 Trademark applications per million pop.	744.49	71.2 ↑	59	Multiple (7)

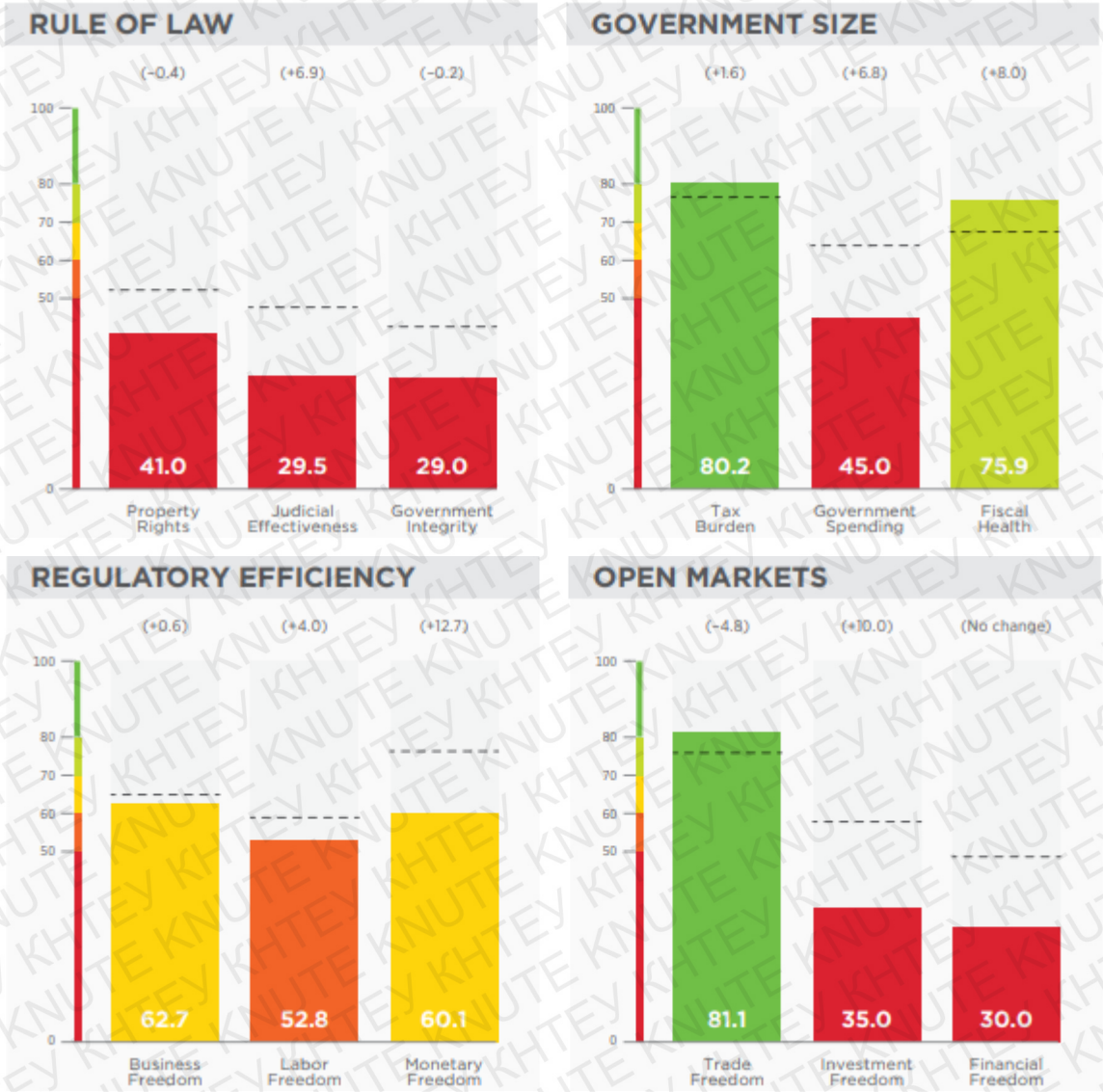
UKRAINE		Europe & Central Asia		GNI per capita (US\$)	
Ease of doing business rank (1–190)	76	Overall distance to frontier (DTF) score (0–100)	65.75	Population	45,004,645
Starting a business (rank)	52	Getting credit (rank)	29	Trading across borders (rank)	119
DTF score for starting a business (0–100)	91.05	DTF score for getting credit (0–100)	75.00	DTF score for trading across borders (0–100)	64.26
Procedures (number)	6	Strength of legal rights index (0–12)	8	Time to export	
Time (days)	6.5	Depth of credit information index (0–8)	7	Documentary compliance (hours)	96
Cost (% of income per capita)	0.8	Credit bureau coverage (% of adults)	47.3	Border compliance (hours)	26
Minimum capital (% of income per capita)	0.0	Credit registry coverage (% of adults)	0.0	Cost to export	
				Documentary compliance (US\$)	292
✓ Dealing with construction permits (rank)	35	✓ Protecting minority investors (rank)	81	Border compliance (US\$)	75
DTF score for dealing with construction permits (0–100)	75.81	DTF score for protecting minority investors (0–100)	55.00	Time to import	
Procedures (number)	10	Extent of disclosure index (0–10)	7	Documentary compliance (hours)	168
Time (days)	76	Extent of director liability index (0–10)	2	Border compliance (hours)	72
Cost (% of warehouse value)	3.1	Ease of shareholder suits index (0–10)	6	Cost to import	
Building quality control index (0–15)	8.0	Extent of shareholder rights index (0–10)	5	Documentary compliance (US\$)	212
		Extent of ownership and control index (0–10)	5	Border compliance (US\$)	100
		Extent of corporate transparency index (0–10)	8		
Getting electricity (rank)	128			Enforcing contracts (rank)	82
DTF score for getting electricity (0–100)	58.80	✓ Paying taxes (rank)	43	DTF score for enforcing contracts (0–100)	58.96
Procedures (number)	5	DTF score for paying taxes (0–100)	80.77	Time (days)	378
Time (days)	281	Payments (number per year)	5	Cost (% of claim)	46.3
Cost (% of income per capita)	525.2	Time (hours per year)	327.5	Quality of judicial processes index (0–18)	9.0
Reliability of supply and transparency of tariffs index (0–8)	6	Total tax and contribution rate (% of profit)	37.8		
		Postfiling index (0–100)	85.95	Resolving insolvency (rank)	149
Registering property (rank)	64			DTF score for resolving insolvency (0–100)	28.24
DTF score for registering property (0–100)	69.61			Time (years)	2.9
Procedures (number)	7			Cost (% of estate)	40.5
Time (days)	17			Recovery rate (cents on the dollar)	8.9
Cost (% of property value)	1.8			Strength of insolvency framework index (0–16)	7.5
Quality of land administration index (0–30)	14.5				

Рис. 1.1 Звіт Doing Business-2018 [33]

UKRAINE		Europe & Central Asia		GNI per capita (US\$)	
Ease of doing business rank (1–190)	71	Ease of doing business score (0–100)	68.25	Population	44,831,159
Starting a business (rank)	56	Getting credit (rank)	32	✓ Trading across borders (rank)	78
Score for starting a business (0–100)	91.07	Score for getting credit (0–100)	75.00	Score for trading across borders (0–100)	77.62
Procedures (number)	6	Strength of legal rights index (0–12)	8	Time to export	
Time (days)	6.5	Depth of credit information index (0–8)	7	Documentary compliance (hours)	66
Cost (% of income per capita)	0.6	Credit bureau coverage (% of adults)	45.9	Border compliance (hours)	6
Minimum capital (% of income per capita)	0.0	Credit registry coverage (% of adults)	0.0	Cost to export	
				Documentary compliance (US\$)	192
x Dealing with construction permits (rank)	30	✓ Protecting minority investors (rank)	72	Border compliance (US\$)	75
Score for dealing with construction permits (0–100)	76.91	Score for protecting minority investors (0–100)	58.33	Time to import	
Procedures (number)	11	Extent of disclosure index (0–10)	8	Documentary compliance (hours)	96
Time (days)	85	Extent of director liability index (0–10)	2	Border compliance (hours)	32
Cost (% of warehouse value)	6.3	Ease of shareholder suits index (0–10)	6	Cost to import	
Building quality control index (0–15)	12.0	Extent of shareholder rights index (0–10)	5	Documentary compliance (US\$)	162
		Extent of ownership and control index (0–10)	6	Border compliance (US\$)	100
		Extent of corporate transparency index (0–10)	8		
Getting electricity (rank)	135			✓ Enforcing contracts (rank)	57
Score for getting electricity (0–100)	59.17	Paying taxes (rank)	54	Score for enforcing contracts (0–100)	63.59
Procedures (number)	5	Score for paying taxes (0–100)	79.35	Time (days)	378
Time (days)	281	Payments (number per year)	5	Cost (% of claim value)	46.3
Cost (% of income per capita)	402.5	Time (hours per year)	327.5	Quality of judicial processes index (0–18)	11.5
Reliability of supply and transparency of tariffs index (0–8)	6	Total tax and contribution rate (% of profit)	41.7		
		Postfiling index (0–100)	85.95	Resolving insolvency (rank)	145
Registering property (rank)	63			Score for resolving insolvency (0–100)	31.72
Score for registering property (0–100)	69.74			Time (years)	2.9
Procedures (number)	7			Cost (% of estate)	40.5
Time (days)	17			Recovery rate (cents on the dollar)	9.6
Cost (% of property value)	1.8			Strength of insolvency framework index (0–16)	8.5
Quality of land administration index (0–30)	14.5				

Рис. 1.2 Звіт Doing Business-2019 [34]

Звіт Heritage Foundation 2018 [38]

Звіт Heritage Foundation 2019 [39]

